

DECRET

213/2002, d'1 d'agost, pel qual s'estableix l'ordenació curricular de la formació bàsica de les persones adultes.

DOGC núm: 3694

Data DOGC: 07.08.2002

La Llei 3/1991, de 18 de març, de formació d'adults, a l'article 1.a), estableix la formació instrumental i bàsica com a formació general i compensadora d'una formació deficitària en relació amb el desenvolupament i les exigències de la societat actual. La construcció d'un país modern i la consolidació d'una societat democràtica i de progrés es fonamenta sobretot en el grau de formació dels ciutadans i les ciutadanes. La formació té una incidència directa en el grau de benestar personal i en l'esperit cívic de les persones, i fa possible el respecte a les diverses opcions ideològiques i el desenvolupament d'una participació activa en la vida econòmica, social i cultural.

La formació d'adults ha de donar resposta als diversos objectius que cada persona adulta espera aconseguir mitjançant un procés formatiu. Per això comprèn els àmbits següents: la formació bàsica, la formació per al món laboral i la formació per al lleure i la cultura.

La finalitat de la formació d'adults és garantir per a tothom les mateixes oportunitats de formació, tot respectant la diversitat, i proporcionar aquelles habilitats i coneixements que constitueixen les competències bàsiques que permetin a les persones adultes desenvolupar-se de manera autònoma i poder escollir entre les diferents possibilitats que ofereix la societat actual.

En la formació de les persones adultes cal partir sempre de la idea d'individu ja socialitzat amb un bagatge que pot ser molt divers i que pot influir molt en la manera d'aprendre. És per això que la formació integral de la persona adulta ha de compensar els dèficits basant-se en les capacitats i els coneixements previs per poder desplegar-los i desenvolupar-ne d'altres, assegurant el domini de les competències bàsiques.

D'altra banda, l'especificitat en la formació de les persones adultes ve marcada, entre d'altres coses, perquè l'interès per la formació és una decisió personal, no obligatòria, i generalment no és l'activitat principal o fonamental, fet que incideix en el temps que poden dedicar a l'estudi. És en aquest punt que cal destacar l'estructura flexible dels currículums per a persones adultes, a fi d'adaptar-se a la diversitat d'interessos, ritmes i estils d'aprenentatge i a l'acció tutorial per part del professorat, la qual resulta imprescindible en tota formació.

La Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu (LOGSE) dedica el títol III a l'educació de les persones adultes. L'article 51 determina que el sistema educatiu garantirà que les persones adultes puguin adquirir, actualitzar, completar o ampliar els seus coneixements i les seves aptituds per al seu desenvolupament personal i professional. També disposa que l'organització i la metodologia de l'educació de la formació d'adults es basin en l'autoaprenentatge en funció de les seves experiències, necessitats i interessos mitjançant l'ensenyament presencial i a distància.

La Llei esmentada, a l'article 52, estableix que les persones adultes que vulguin adquirir els coneixements equivalents a l'educació bàsica comptaran amb una oferta adaptada a les seves condicions i necessitats, que les administracions educatives vetllaran perquè totes les persones adultes que tinguin el títol de graduat escolar puguin accedir a programes o centres docents que els ajudin a aconseguir la formació bàsica prevista en l'educació secundària obligatòria, que, en les condicions que s'estableixi a l'efecte, organitzaran periòdicament proves per tal que les persones de més de divuit anys puguin obtenir directament el títol de graduat en educació secundària i que en aquestes proves es valoraran les capacitats generals pròpies de la formació bàsica.

L'article 5 de la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu (LOGSE) estableix que l'educació primària i l'educació secundària obligatòria constitueixen l'ensenyament bàsic.

El Decret 75/1992, de 9 de març, estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a Catalunya.

El Decret 95/1992, de 28 d'abril, estableix l'ordenació curricular de l'educació primària, i el Decret 96/1992, de 28 d'abril, modificat pel Decret 127/2001, de 15 de maig, pel qual es modifiquen determinats aspectes de l'ordenació curricular de l'educació secundària obligatòria, del batxillerat i del batxillerat nocturn, estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

Atès el Decret 186/1988, d'1 d'agost, pel qual el Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya assumeix les competències sobre formació permanent d'adults;

Amb els tràmits previs de consulta al Consell Assessor de Formació d'Adults i al Consell Escolar de Catalunya, i d'acord amb el dictamen de la Comissió Jurídica Assessora, a proposta de les conselleres de Benestar Social i Ensenyament, i amb la deliberació prèvia del Govern,

Decreto:

Capítol 1

Disposicions generals

Article 1

Aquest Decret desenvolupa la formació bàsica de les persones adultes definida al títol tercer de la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu, i en regula el currículum.

Article 2

La formació bàsica de les persones adultes té com a finalitats les establertes a l'article 2 de la Llei 3/1991, de 18 de març, de formació d'adults.

Article 3

La formació bàsica de les persones adultes, entesa com un procés formatiu, s'estructura en dos cicles: cicle de formació instrumental i cicle d'educació secundària.

Article 4

4.1 S'entén per currículum el conjunt d'objectius, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació que estableixen i orienten l'acció docent de la formació de persones adultes.

4.2 El currículum de la formació bàsica de les persones adultes s'adreça a totes aquelles persones que, havent superat l'edat establerta a l'ensenyament obligatori, no tenen assolides les competències bàsiques o volen actualitzar la seva formació.

4.3 Aquesta formació pot ser presencial, semipresencial i a distància i, en qualsevol modalitat, amb la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Article 5

5.1 El català, com a llengua pròpia de Catalunya, ho és també de l'ensenyament. S'utilitzarà normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge del cicle de formació instrumental i del cicle d'educació secundària.

5.2 D'acord amb els organismes representatius d'Era Val d'Aran, es fixaran els àmbits d'aprenentatge i les àrees que s'impartiran en aranès en aquesta comarca.

5.3 En qualsevol cas, s'han de respectar els drets lingüístics individuals de l'alumnat, d'acord amb la legislació vigent.

Article 6

6.1 L'acció tutorial és el conjunt d'accions educatives i orientatives que contribueixen a desenvolupar i potenciar competències bàsiques de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge, l'orienta per aconseguir el propi desenvolupament educatiu i l'ajuda a prendre decisions amb vista a les possibilitats de continuar estudis o d'entrar al món del treball.

6.2 El tutor o la tutora d'un grup d'alumnes s'ha de responsabilitzar de coordinar el procés d'ensenyament-aprenentatge i l'avaluació de l'alumnat.

Article 7

7.1 L'avaluació és un element integrat en el procés formatiu i és el mitjà per obtenir informació sobre l'acció educativa, formular judicis i prendre decisions, i ha de servir per diagnosticar, orientar, regular, reelaborar i construir coneixements i actituds al llarg del procés d'ensenyament-aprenentatge.

7.2 L'avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat ha de ser contínua i integradora, amb observació i informació sobre el seu progrés. Durant el procés s'estableixen tres moments: una avaluació inicial amb caràcter diagnòstic i motivador, per conèixer el bagatge cultural de l'alumnat i poder-lo orientar i dissenyar-ne l'itinerari formatiu; una avaluació formativa i formadora, que es realitzarà durant tot el procés d'aprenentatge, amb una funció reguladora, i una avaluació sumativa, que es dona en l'última fase d'estructuració de nous coneixements, amb una funció de síntesi i valoració d'aprenentatges i processos.

7.3 Com a conseqüència del procés d'avaluació s'han d'establir les mesures curriculars i organitzatives necessàries per atendre la diversitat de l'alumnat i els seus ritmes d'aprenentatge.

Article 8

8.1 Per accedir als ensenyaments de la formació bàsica per a les persones adultes cal tenir divuit anys o més, o complir-los dintre de l'any natural de la matrícula.

8.2 Per obtenir directament el títol de graduat en educació secundària mitjançant proves específiques cal tenir més de divuit anys.

Capítol 2

Cicle de formació instrumental per a les persones adultes

Article 9

9.1 Els ensenyaments del cicle de formació instrumental per a les persones adultes tenen com a finalitat que els i les alumnes en acabar el cicle assoleixin les capacitats següents:

a) Millorar la comunicació oral i adquirir els sabers fonamentals de la comunicació escrita en les llengües oficials a Catalunya, amb especial atenció a la llengua catalana per tal d'emprar-la com a llengua vehicular i de comunicació social.

b) Comprendre, a partir de l'observació de fets i fenòmens senzills, elements essencials del medi físic i natural, els principals mecanismes que els regeixen, i la importància que la conservació i millora té per a la humanitat.

c) Conèixer els trets fonamentals de Catalunya en els seus aspectes socials, culturals, geogràfics i històrics, i relacionar-los amb la identitat nacional i amb la projecció universal.

d) Conèixer els aspectes elementals de les lleis que regulen la convivència democràtica, els drets i els deures que se'n deriven i mostrar una actitud crítica, constructiva i participativa, com també de respecte cap a la diversitat cultural i lingüística de les persones i dels pobles.

e) Emprar els conceptes, les relacions matemàtiques elementals i les operacions bàsiques per tal d'interpretar les situacions i les experiències, i per resoldre problemes lligats a l'entorn de l'alumne/a mitjançant el llenguatge matemàtic.

f) Iniciar-se en la utilització de les noves tecnologies de la informació i la comunicació com a eines que afavoreixen l'aprenentatge i faciliten la realització de tasques i la informació del món actual.

g) Adquirir hàbits que beneficiïn la salut, l'equilibri personal, el benestar i la qualitat de vida.

h) Exercir l'autonomia personal i millorar l'autoestima, tot relacionant allò que s'aprèn i aplicant-ho a la vida; implicar-se de manera activa en el procés de formació, i motivar-se per continuar aprenent, valorant la importància de la formació com un dret bàsic de desenvolupament personal i col·lectiu.

i) Incorporar-se, si escau, al món del treball amb millors condicions una vegada adquirida la formació instrumental.

j) Conèixer les possibilitats culturals i socials de què es pot gaudir durant el temps de lleure, que contribueixen al benestar personal i social.

k) Manifestar els hàbits de comportament cívic que afavoreixen actituds responsables en els àmbits personal i col·lectiu, i fomentar la igualtat de sexes, el diàleg cultural i el respecte a les diferències generacionals i ètniques.

9.2 Les capacitats descrites al punt anterior tindran un valor funcional que permetrà a l'alumnat exercir-les de manera autònoma en el seu procés formatiu i en la seva vida quotidiana.

Article 10

10.1 El currículum del cicle de formació instrumental per a persones adultes, definit a l'annex 1 d'aquest Decret, estableix, per a cada àrea, els objectius generals, els continguts i els objectius terminals, que tenen com a referència el Decret 95/1992, de 28 d'abril, pel qual s'estableix l'ordenació curricular de l'educació primària.

10.2 Els objectius terminals són els criteris que s'estableixen com a referència per a l'avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Article 11

11.1 El currículum del cicle de formació instrumental de la formació bàsica per a les persones adultes s'organitza en tres nivells:

a) Primer nivell, en què l'aprenentatge s'ha de centrar en l'adquisició dels mecanismes fonamentals de lectura i escriptura i de càlcul, a més de nocions elementals sobre l'entorn social i natural.

b) Segon nivell, en què l'objectiu central és consolidar aquests mecanismes i adquirir els elements essencials dels coneixements que expliquen l'entorn.

c) Tercer nivell, en el qual s'amplien els coneixements anteriors fins a assolir els objectius generals del cicle.

11.2 Cada nivell inclou tres àrees de coneixement: àrea de llengua, àrea de matemàtiques i àrea de ciències socials i naturals. Aquestes àrees és convenient treballar-les de manera global.

11.3 El currículum del cicle de formació instrumental té una durada equivalent a 1.100 hores d'aprenentatge. Això no obstant, segons els coneixements previs, les necessitats formatives, i els ritmes d'aprenentatge de cada alumne o alumna, la durada pot ser més llarga o menys.

Article 12

12.1 A cada alumne o alumna se li ha d'assignar un tutor o tutora que l'ha d'orientar, l'ha d'assessorar en el procés d'aprenentatge i n'ha de fer el seguiment educatiu.

12.2 Feta l'entrevista personal i l'avaluació inicial, el tutor o tutora ha d'elaborar un itinerari formatiu d'acord amb les necessitats formatives i els interessos de cada persona.

Article 13

13.1 S'ha de dur a terme una avaluació inicial que determini els coneixements i les habilitats prèvies de l'alumne o l'alumna per tal de determinar en quin nivell ha d'iniciar l'aprenentatge.

13.2 L'avaluació s'ha de realitzar en relació amb les capacitats bàsiques establertes en l'article 9 d'aquest Decret, als objectius generals i als objectius terminals, els quals orienten sobre el tipus d'aprenentatge que han d'haver assolit els o les alumnes en finalitzar el cicle mitjançant procediments i estratègies diversos.

13.3 L'avaluació ha de ser col·legiada i general de tot el procés formatiu, amb una visió globalitzadora per part dels i les mestres que intervenen en el procés d'aprenentatge de l'alumnat.

13.4 Al final de cada trimestre s'ha de fer una sessió d'avaluació per verificar l'aprofitament del procés d'aprenentatge. Al final de curs el resultat d'aquest procés ha de quedar reflectit en les actes corresponents.

13.5 Per expressar els resultats de l'avaluació en finalitzar cada nivell s'utilitzaran les qualificacions d'apte i no apte.

Article 14

Els i les alumnes que hagin assolit els objectius d'aquest cicle obtindran el certificat de formació instrumental.

Article 15

Aquest cicle de formació instrumental serà impartit per mestres que tindran competència sobre totes les àrees del currículum dels diferents nivells.

Capítol 3

Cicle d'educació secundària per a les persones adultes

Article 16

Els ensenyaments del cicle d'educació secundària per a les persones adultes tenen com a finalitat que els i les alumnes en acabar el cicle assoleixin les capacitats generals següents:

a) Relacionar-se amb altres persones, organitzar-se i participar en activitats de grup, adoptant actituds de flexibilitat, solidaritat, interès i respecte per superar inhibicions i prejudicis i rebutjar tot tipus de discriminacions tot utilitzant el diàleg i l'argumentació.

b) Assolir competències comunicatives suficients per comprendre i produir missatges visuals, orals i escrits amb propietat, autonomia i creativitat en llengua catalana, castellana i, si escau, en aranès i almenys en una llengua estrangera, tot reflexionant sobre els processos implicats en l'ús del llenguatge.

c) Aconseguir, seleccionar, tractar i comunicar informació utilitzant les fonts en què habitualment es troba disponible, les metodologies i els instruments tecnològics apropiats i procedint de manera organitzada, autònoma i crítica per tal d'assolir nous coneixements que ajudin a construir una escala de valors socialment més justa.

d) Desenvolupar estratègies per tal de conèixer i utilitzar de manera crítica els recursos que ofereix la societat en general, i de forma més específica la societat de la informació i de les noves tecnologies, per tal de progressar personalment i socialment.

e) Conèixer els trets essencials del desenvolupament científic i tecnològic, reflexionar críticament sobre aquest desenvolupament i valorar-ne èticament les causes i les implicacions sobre l'entorn físic, la societat i la persona.

f) Identificar problemes dels diversos camps de coneixement i de la vida quotidiana, analitzant la diversitat d'elements i variables que hi intervenen, i elaborar estratègies per resoldre'ls, mitjançant procediments intuïtius, de raonament lògic i d'experimentació, reflexionant sobre el procés seguit i el resultat obtingut.

g) Analitzar els mecanismes i els valors que regeixen el funcionament de les societats a diferents escales territorials, i d'una manera especial els relatius als drets i deures que tenen com a ciutadans i ciutadanes dins els àmbits més immediats (polític, cultural, social i laboral), que permetin l'elaboració de judicis i criteris per tal d'actuar amb autonomia i iniciativa en la defensa dels interessos personals i col·lectius, així com en el canvi social que permet que les societats avancin.

h) Desenvolupar i respectar el sentiment de pertinença a una comunitat en general i de manera concreta a la societat catalana; conèixer i valorar-ne les característiques històriques, geogràfiques, socials, lingüístiques, culturals i de l'entorn natural com a elements de la seva identitat, així com contrastar i respectar altres cultures, i escollir aquelles opcions que afavoreixin més el desenvolupament integral com a persones.

i) Orientar-se en el món laboral, identificant les diferents possibilitats d'ocupació, reinserció laboral, reciclatge, autoocupació, fent ús de la formació permanent i el coneixement de la normativa legal adequada, i interrelacionar els elements que hi intervenen.

j) Conèixer i comprendre els aspectes bàsics del funcionament del propi cos i de les conseqüències dels actes i les decisions personals per a la salut individual i col·lectiva.

k) Conèixer les característiques, les potencialitats i la manera de controlar-se d'un mateix per desenvolupar un sentiment d'autoestima que permeti participar, amb criteri propi i de manera equilibrada, en el context social, i valorar l'esforç i la superació personals per contribuir al benestar individual i col·lectiu.

l) Detectar les pròpies necessitats formatives i gestionar el procés d'aprenentatge cercant recursos, mètodes i tècniques per formar-se permanentment; utilitzar la manera d'aprendre i l'experiència personal per adquirir nous coneixements i aprenentatges, i desenvolupar estratègies per aplicar-los en la creació i la recerca de noves activitats i ocupacions en els àmbits cultural, social o econòmic.

16.2 Les capacitats descrites al punt anterior tindran un valor funcional que permetrà a l'alumnat exercir-les de manera autònoma en el seu procés formatiu i en la seva vida quotidiana.

Article 17

17.1 El currículum de l'educació secundària per a persones adultes, definit a l'annex 2 d'aquest Decret, estableix, per a cada àmbit, els objectius generals, els continguts i els objectius terminals, que tenen com a referència els que estableix el Decret 96/1992, de 28 d'abril, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

17.2 Els objectius terminals són els criteris que s'estableixen com a referència per a l'avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Article 18

18.1 El cicle d'educació secundària per a les persones adultes s'organitza en àmbits, i aquests, en mòduls.

18.2 S'entén per àmbit un conjunt d'àrees de coneixement afins i complementàries.

18.3 S'entén per mòdul una unitat de programació que s'ha de poder desenvolupar en 35 hores de treball.

18.4 El currículum de l'educació secundària per a les persones adultes té una durada equivalent a 1.610 hores d'aprenentatge. El nombre d'hores per assolir les capacitats bàsiques del currículum pot ser més gran o menys depenent dels seus coneixements previs, del ritme d'aprenentatge i de les seves necessitats formatives.

18.5 Aquests ensenyaments tindran una durada mínima d'un curs acadèmic.

Article 19

19.1 En el currículum d'educació secundària per a les persones adultes, les àrees de coneixement establertes en l'article 6 del Decret 96/1992, s'agrupen en els tres àmbits següents:

a) Àmbit de la comunicació, que inclou les àrees de les llengües oficials i de la llengua estrangera, així com la literatura i l'educació visual i plàstica i la música, en els seus aspectes comunicatius.

b) Àmbit de les ciències socials i de la participació, que inclou les àrees de ciències socials i d'educació visual i plàstica i de música, en els seus aspectes geogràfics, històrics i socials.

c) Àmbit de les matemàtiques, de la ciència i de la tecnologia, que inclou aquestes àrees i la d'educació física, en l'aspecte de coneixement del propi cos i de consolidació d'hàbits saludables, així com l'educació visual i plàstica en els seus aspectes tecnològics.

19.2 En aquest currículum hi són presents de manera transversal l'educació per a la pau, per a la salut, per a la igualtat d'oportunitats d'ambdós sexes, l'educació ambiental, l'educació per al

consum, l'educació vial, l'educació ètica i cívica, l'educació per a l'orientació laboral i l'educació per a la convivència multicultural.

Article 20

20.1 Per a cadascun dels àmbits, els mòduls, independents i coordinats entre ells, s'organitzen en tres nivells.

20.2 Els mòduls són de tres tipus: comuns, opcionals i oberts.

20.3 Els mòduls comuns són els assenyalats del currículum establert, que l'alumne o l'alumna ha de cursar i superar, o bé tenir-los convalidats o acreditats.

20.4 Els mòduls opcionals són aquells de tota l'oferta curricular establerta entre els quals l'alumne o l'alumna podrà escollir, segons els seus interessos i necessitats, i que ha de cursar i superar.

20.5 Els mòduls oberts tindran la finalitat de reforçar i contribuir a obtenir les capacitats generals i bàsiques exposades a l'article 16 d'aquest Decret. Aquests mòduls, que són de lliure elaboració per part de l'equip docent del centre, han de ser validats per la Direcció General de Formació d'Adults. L'alumne o alumna els ha de cursar i superar i formaran part del còmput dels mòduls opcionals en el seu expedient.

Article 21

L'alumne o alumna ha de cursar o, si escau, convalidar o acreditar un total de 46 mòduls, entre comuns i opcionals (en els quals, si escau, s'inclouran els oberts), que han d'estar distribuïts de la manera següent:

a) Àmbit de la comunicació: 20 mòduls.

b) Àmbit de les ciències socials i de la participació: 9 mòduls.

c) Àmbit de les matemàtiques, de la ciència i de la tecnologia: 17 mòduls.

Article 22

22.1 A cada alumne o alumna se li ha d'assignar un tutor o tutora que, d'acord amb l'equip docent, l'assessora en el seu procés d'aprenentatge, en faci el seguiment educatiu i l'orienti en la consecució del seu itinerari formatiu d'acord amb els seus interessos i capacitats.

22.2 El tutor o tutora ha de coordinar les informacions relatives a l'aprenentatge de l'alumne o alumna i les actuacions de l'equip docent que intervé en el procés d'ensenyament-aprenentatge per procurar-ne la seva coherència pedagògica.

Article 23

23.1 A cada alumne o alumna que accedeixi al cicle d'educació secundària per a persones adultes se li ha de fer una entrevista personal i se n'han de comprovar els antecedents acadèmics per establir les convalidacions corresponents. Per tal de determinar una acreditació factible de mòduls s'ha de fer una avaluació inicial.

23.2 S'ha d'obrir per a cada alumne o alumna un expedient acadèmic que detalli el seu currículum personal al llarg de tot el cicle d'educació secundària. L'expedient acadèmic ha d'incloure, si escau, les convalidacions d'estudis anteriors i les acreditacions com a conseqüència de l'avaluació inicial.

23.3 Els equips docents han d'establir i explicitar en el seu projecte curricular els criteris d'avaluació de cada àmbit per tal que, a partir dels objectius terminals, dels objectius generals dels àmbits i de les capacitats generals d'aquest cicle, fixin les normes de superació de cada àmbit i l'assoliment global dels 46 mòduls establerts.

23.4 Cada alumne o alumna serà avaluat o avaluada per la junta d'avaluació, constituïda pel conjunt del professorat que ha intervingut en el procés d'aprenentatge, coordinats pel professor tutor, que actuaran de manera col·legiada en les sessions d'avaluació.

23.5 Al final de cada trimestre s'ha de fer una sessió d'avaluació per verificar l'acompliment dels objectius previstos, que quedarà reflectit en l'acta corresponent i en la memòria del centre.

23.6 Per expressar els resultats de l'avaluació s'han d'utilitzar les qualificacions següents: insuficient, suficient, bé, notable i excel·lent.

23.7 Per al procés d'avaluació són necessaris els documents següents: l'expedient inicial de l'alumne o alumna, l'itinerari formatiu, les actes d'avaluació trimestrals i finals, l'expedient acadèmic acumulatiu i la proposta de títols de graduat en educació secundària.

23.8 Els i les alumnes rebran una certificació dels ensenyaments realitzats i les qualificacions obtingudes.

23.9 Els i les alumnes que hagin assolit els objectius generals del currículum del cicle d'educació secundària i els de cada àmbit, i considerant la seva maduresa en relació a les capacitats generals establertes en l'article 16 d'aquest Decret, rebran el títol de graduat en educació secundària.

Article 24

Una vegada la junta d'avaluació haurà elaborat les actes finals, la direcció del centre ha de trametre a la Direcció General de Formació d'Adults les propostes de titulació.

Article 25

25.1 Els ensenyaments corresponents al cicle d'educació secundària seran impartits pel professorat amb la titulació establerta amb caràcter general per la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu.

25.2 En els centres i aules de formació d'adults dependents del Departament de Benestar Social, el funcionariat del cos de mestres amb els requisits d'especialització corresponent a cada àmbit podran impartir els mòduls del primer nivell de cada àmbit d'aquest currículum.

Disposició addicional

Amb caràcter excepcional i de manera individualitzada, el Departament de Benestar Social, a la vista dels informes que es considerin necessaris i de la proposta de la inspecció educativa, podrà autoritzar la incorporació a la formació bàsica de les persones adultes, a persones majors de setze anys per raons laborals que comportin incompatibilitat d'horari en qualsevol sistema d'ensenyament ordinari. La incorporació requereix el consentiment dels pares o persona tutora del menor.

La continuïtat d'aquesta escolarització queda condicionada a la valoració acadèmica continuada, amb aprofitament de l'alumne, per part del director del centre.

Disposicions finals

-1 El Departament de Benestar Social, en el termini d'un any a partir de la publicació d'aquest Decret, ha de determinar quins són els objectius i els continguts en què s'estructura cadascun dels mòduls que formen el currículum de l'educació secundària per a les persones adultes que figura a l'annex 2 d'aquest Decret, així com la seva organització i les diferents metodologies d'ensenyament-aprenentatge i d'avaluació.

-2 El Departament de Benestar Social i el Departament d'Ensenyament establiran les instruccions sobre convalidacions entre els ensenyaments de la Llei 14/1970, de 4 d'agost, general d'educació, i els ensenyaments regulats a la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu, amb els ensenyaments conduents a l'obtenció del títol de graduat en educació secundària impartits en centres i aules de formació d'adults.

-3 El Departament de Benestar Social ha d'efectuar proves específiques, com a mínim dos cops a l'any, per tal que les persones de més de divuit anys puguin obtenir el títol de graduat en educació secundària, així com el certificat de formació instrumental.

-4 Aquest Decret entrarà en vigor a l'inici del curs escolar 2002-2003.

Barcelona, 1 d'agost de 2002

Jordi Pujol

President de la Generalitat de Catalunya

Carme-Laura Gil i Miró

Consellera d'Ensenyament

Irene Rigau i Oliver

Consellera de Benestar Social

Annex 1

Currículum de la formació instrumental per a les persones adultes

Àrea de llengua

Introducció

Els aprenentatges instrumentals que es poden aconseguir en l'àrea de llengua són considerats fonamentals.

És en funció de tot això que bona part dels coneixements dels primers nivells d'aquest cicle s'articulen al voltant de l'adquisició de les competències que fan referència a la lectura i a l'escriptura. També s'han inclòs sabers relacionats amb la comprensió i l'expressió orals perquè l'ensenyament i l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura s'hi recolzen i perquè l'experiència demostra que l'alumnat adult del cicle instrumental té mancances en aquestes competències en la llengua pròpia i necessitats clares en l'altra llengua del currículum.

El caràcter d'instrument general que té l'àrea de llengua fa que s'incloguin, a més de les habilitats de la comprensió i l'expressió orals, la comprensió lectora i l'expressió escrita.

Aprendre a aprendre és bàsic, però en aquest cicle és tant o més bàsic comprovar el progrés continuat i veure l'aplicació immediata dels resultats de l'aprenentatge. Per això els continguts de procediments, de fets, conceptes i sistemes conceptuals i de valors, normes i actituds del currículum adquireixen tanta o més rellevància que els objectius.

Les necessitats dels ciutadans i ciutadanes del nostre país en referència a la normalització lingüística fan que calgui impulsar l'ensenyament de les persones adultes en català, especialment en els aprenentatges instrumentals. Tenint en compte el nostre context sociolingüístic, s'han inclòs en la formulació del currículum uns mateixos objectius per a la llengua catalana i la llengua castellana; els continguts, en canvi, s'hauran de diferenciar sempre que convingui en el desenvolupament curricular.

Pel que fa a la llengua, aquest fet porta a incloure en el currículum uns continguts que, partint del nivell de cada alumne/a, respongui a les necessitats comunicatives de l'adult/a en el seu context. Més que no pas la reflexió o els coneixements sobre els codis lingüístics, la finalitat de l'ensenyament de la llengua és ampliar les possibilitats de comprensió i expressió de l'adult/a en la societat en què viu, de manera que, en acabar el cicle, hagin augmentat les seves possibilitats d'intervenció i de transformació.

Objectius generals de l'àrea de Llengua

Els alumnes i les alumnes, en finalitzar el cicle de formació instrumental per a les persones adultes, han de ser capaços de:

1. Adquirir i consolidar la comprensió de qualsevol missatge oral emès en la variant territorial i estàndard de la llengua.
2. Expressar-se oralment en situacions diverses de comunicació, d'acord amb el registre estàndard, de manera acceptable i eficaç.
3. Llegir textos de tipologia i registre diversos i comprendre les informacions que aporten.
4. Apreciar la lectura com a font de plaer i aprenentatge.
5. Interpretar continguts essencials de missatges diversos sobre fets d'interès general emesos pels mitjans de comunicació social i utilitzar-los amb sentit crític.

6. Interpretar signes pertanyents a codis no lingüístics, procedents de mitjans de comunicació o d'altres mitjans, d'ús generalitzat en la nostra societat.

7. Escriure textos de tipologia diversa fent ús de les tècniques més elementals per donar resposta a necessitats immediates, personals i socials, relacionades amb la vida quotidiana i amb l'àmbit laboral.

8. Ser conscient del grau de competència en llengua, per fomentar l'autoformació i poder incorporar-hi estratègies basades en l'experiència personal.

9. Reflexionar sobre aspectes bàsics de l'estructura interna i del funcionament de la llengua.

10. Adonar-se de la importància d'utilitzar recursos de la tecnologia de la informació per potenciar la comunicació.

11. Valorar la diversitat lingüística i mostrar actituds de respecte i de defensa de les llengües com a vehicles de comunicació i expressió social de les persones i dels pobles.

Continguts de l'àrea de Llengua

Procediments

1. Comprensió de missatges diversos: converses, col·loquis, debats, exposicions (o xerrades), conferències i discursos.

2. Producció de missatges orals diversos: converses, descripcions, narracions i explicacions.

3. Memorització i recitació de textos poètics breus, dites, refranys i altres locucions populars.

4. Reconeixement dels elements en una situació comunicativa.

5. Utilització de les noves tecnologies de la informació i comunicació.

Lèxic

6. Tècniques d'adquisició del vocabulari: mitjançant suport gràfic, per definició, per camp semàntic, per composició i derivació (amb prefixos i sufixos).

7. Ús dels diversos diccionaris: general, bilingüe i enciclopèdic.

Lectura i escriptura

8. Ús d'estratègies i habilitats per a la comprensió lectora.

9. Ús d'habilitats per a la rapidesa lectora.

10. Lectura comprensiva de textos que contenen instruccions, narratius, descriptius i poètics.

11. Lectura autònoma per a la recerca d'informació en suport paper i informàtic.

12. Ús dels indicadors externs dels llibres.

13. Escriptura autònoma seguint les normes convencionals dels escrits: mida regular de les lletres, tendència a la línia recta en paper no pauta, espais d'interlínies, marges i ortografia i mitjançant processadors de textos informàtics.

14. Pràctica de normes ortogràfiques i memorització de la grafia de mots usuals.

15. Tècniques de paràfrasi, ampliació i reducció de textos.

16. Lectura expressiva de textos de tipologia diversa.

17. Redacció de notes, cartes i escrits que donen instruccions.

18. Formalització d'impresos d'ús habitual: telegrams, girs, talons bancaris, instàncies, etc.

19. Ús del resum.

20. Interpretació de documents: rebuts, factures, fulls de salari, llibretes d'estalvi, extractes de comptes, documents de la Seguretat Social, actes de reunions, etc.

21. Redacció de textos descriptius especialment relacionats amb les altres àrees del currículum.

22. Redacció de textos explicatius especialment relacionats amb les altres àrees del currículum.

23. Anàlisi d'estructures textuais diverses: parts d'una narració, elements d'una descripció, ordenació d'idees en una exposició, idees i opinions en una argumentació, ordre dels elements en una instrucció, etc.

24. Tècniques de memorització d'informacions.

25. Comentari de textos diversos de la premsa escrita.

26. Escriptura de textos dictats.

27. Interpretació d'informacions gràfiques i lingüístiques: taules horàries, directoris d'edificis, plànols, guies de carrers, etc.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. Situacions comunicatives: elements que hi intervenen. La comunicació lingüística. Llengua i registres d'ús.

2. Les llengües oficials a Catalunya. Drets i deures lingüístics.

3. Llengua oral i llengua escrita. La funcionalitat dels textos escrits. Classes de textos. Els textos literaris.

4. L'ortografia. Importància de l'ortografia. Sons i lletres. Vocals i consonants. La síl·laba. Normes ortogràfiques bàsiques en català i en castellà. Correctors informàtics.

5. El significat de les paraules. Sentit propi i figurat. Composició i derivació. Polisèmia, sinonímia i antonímia.

6. La classificació de les paraules: nom, pronom, verb, article, adjectiu, adverbi i preposició.

7. La relació de les paraules. Oracions i frases. Classificació de les oracions per la intenció de l'emissor: enunciatives, desideratives, dubitatives, interrogatives i exclamatives. Signes de puntuació. Concordança.

8. El missatge escrit. Text, paràgraf i oració. Enllaços principals. Processadors de textos.

9. El text literari. Prosa i vers. Novel·la i conte. La poesia. El teatre.

Valors, normes i actituds

1. Audició atenta.

2. Respecte al torn de paraules, a les intervencions i a les idees dels altres.

3. Interès per participar en diferents situacions comunicatives i fer-se entendre.

4. Interès per una pronúncia correcta.

5. Sentit crític davant de manifestacions orals i dels mitjans de comunicació social.

6. Respecte per les diverses maneres de parlar.

7. Interès pel compliment de les normes de presentació dels escrits aprofitant les noves tecnologies de la informàtica.

8. Tendència a recórrer a l'ús del diccionari i a altres fonts per millorar l'ús de la llengua.

9. Valoració de la llengua com a mitjà d'informació.

10. Valoració de la lectura com a font de plaer.

11. Tendència a l'autocorrecció i a l'ús dels correctors informàtics.

12. Iniciació a la valoració estètica dels textos.

13. Interès i curiositat per observar com funciona el llenguatge i la comunicació entre persones.

Objectius terminals de l'àrea de Llengua

Comprensió oral

1. Descobrir, fent un resum o responent preguntes, el contingut essencial de relats, explicacions, argumentacions i exposicions senzilles sobre temes d'interès general, situant-los en una àrea del saber, si escau, i distingint entre el contingut essencial i l'accessori.

2. Demostrar reconeixement dels diferents factors que intervenen en una comunicació oral: emissor, receptor, intencionalitat, situació i context en què es produeix.

3. Interpretar instruccions i ordres relacionades amb necessitats de la vida personal, laboral i social.
4. Distingir les informacions objectives de l'exposició d'opinions, i relacionar aquestes amb la intencionalitat de l'emissor i la situació del missatge.
5. Demostrar comprensió d'una notícia resumint-la segons l'esquema bàsic: qui, què, quan, com, on i per què, tot manifestant criteris sobre la seva objectivitat i fiabilitat.
6. Reconèixer els elements que intervenen en diferents tipus de comunicacions orals formalitzades: col·loqui, debat, tertúlia, assemblea, conferència i discurs.
7. Reconèixer la importància de dominar la llengua oral i els elements no lingüístics (sonors, visuals i gestuals) que l'acompanyen i expressar els missatges amb ordre, claredat i coherència.
8. Distingir en missatges no gaire complexos pressuposicions, sobreentesos, ironies, dobles sentits i matisos de to significatiu.
9. Retenir comprensivament textos poètics adonant-se del ritme i de la rima.

Comprensió lectora

10. Interpretar correctament símbols, plànols i gràfics d'ús ordinari.
11. Manejar eficaçment guies diverses, en suport paper o informàtic.
12. Interpretar escrits d'ús ordinari: cartes, actes, fullets d'instruccions d'aparells diversos, prospectes, llibres de qualificacions, informes, formularis, anuncis.
13. Llegir mentalment textos en prosa o en vers, captant-ne les informacions bàsiques.
14. Identificar en textos senzills de tipologia diversa la idea o les idees principals i secundàries.
15. Deducir, després de la lectura mental, informacions senzilles no formulades explícitament.
16. Utilitzar la lectura de manera autònoma per a la recerca d'informació.
17. Emprar, per a la recerca d'informació, els indicadors externs d'un llibre (títol, índex, etc.), d'un text (títol, subratllat, tipus de lletra, etc.) i altres suports d'informació.
18. Usar el diccionari general, l'enciclopèdic i el bilingüe per a la recerca d'informació.
19. Reconèixer alguns recursos elementals de la llengua literària.
20. Buscar la informació necessària com a usuari/ària en una biblioteca o bé a través de les noves tecnologies de la informació
21. Valorar la lectura com a font de plaer per al lleure.

Expressió oral

22. Participar en situacions de comunicació oral col·lectiva (debats, col·loquis i exposicions) sobre temes d'interès general sense inhibició, tot manifestant les opinions pròpies, seguint les normes adequades per a la intervenció i amb actitud de respecte per les opinions dels altres.

23. Expressar-se oralment en llenguatge col·loquial i estàndard, amb pronunciació acceptable, de manera coherent i adequada a la comprensió dels interlocutors, sobre temes d'interès general o relacionats amb les diverses àrees d'aprenentatge.

24. Iniciar-se en el comentari oral de textos literaris senzills aportant opinions personals creatives.

25. Llegir expressivament textos diversos de dificultat mitjana amb una entonació i una fluïdesa acceptables.

26. Exposar breument alguns dels continguts de les diverses àrees d'aprenentatge.

27. Resumir oralment el contingut essencial d'exposicions, col·loquis i discursos, tot expressant la pròpia opinió argumentada críticament.

28. Formular oralment demandes relacionades amb l'exercici dels drets i els deures dels ciutadans i de les ciutadanes.

Expressió escrita

29. Utilitzar models elementals d'autocorrecció tant dels errors de pronunciació i de lèxic com dels d'organització sintàctica en l'ús del llenguatge habitual.

30. Utilitzar, a partir de la memorització visual, els mots d'ús més freqüent en el llenguatge col·loquial i formal.

31. Fer servir amb correcció el vocabulari propi i específic d'altres àrees.

32. Reconèixer recursos lingüístics que generen nou vocabulari (prefixió, sufixació i composició) i que amplien el sentit (comparació, polisèmia i metàfora).

33. Redactar oracions curtes amb una ordenació correcta dels seus components utilitzant els elements essencials que descriu la morfosintaxi: gènere i nombre dels substantius i adjectius, terminacions verbals i signes de puntuació.

34. Escriure al dictat textos senzills i curts amb fluïdesa, velocitat i correcció.

35. Utilitzar el diccionari, el text d'autocorrecció i els recursos informàtics per a una autocomprovació en la correcció dirigida i autònoma de l'escriptura.

36. Aplicar la normativa bàsica en ortografia: majúscules, formació de plurals, dígrafs, terminacions verbals, consonants mudes, ús de l'apòstrof, consonants insegures i vocal neutra.

37. Aplicar de manera inductiva en els escrits propis les normes d'accentuació: paraules agudes, planes i esdrúixoles; accent diacrític i dièresi.

38. Fer servir el resum i l'esquema com a tècniques d'estudi.

39. Redactar textos breus de tipologia diversa a partir de l'estudi de models (descripció, narració, exposició, diàleg, etc.).

40. Escriure textos cívics de caràcter formal: notes, cartes breus, avisos, impresos d'inscripció, rètols, queixes, peticions, sol·licituds, etc., i textos personals, privats o familiars, en un registre informal.

Àrea de matemàtiques

Introducció

L'àrea de matemàtiques és considerada un conjunt de sabers eminentment instrumentals. Dominar aquests sabers és necessari en un món cada vegada més tecnificat, en el qual codis molt diversos, i en particular aquells que utilitzen nombres, apareixen de manera habitual. Igualment, les matemàtiques esdevenen un instrument d'anàlisi i d'interpretació de les diverses realitats que constitueixen el món que ens envolta i permet abordar nombroses situacions tant quotidianes com de caràcter més general.

A més del caràcter instrumental, les matemàtiques tenen un valor social que encara avui es reflecteix en diversos àmbits i de manera especial en el món del treball. Per la seva pròpia naturalesa, les matemàtiques obliguen constantment la persona que les utilitza a passar de la concreció a l'abstracció i viceversa, cosa que afavoreix el desenvolupament del raonament lògic i l'estructuració del pensament a la vegada que facilita la introducció d'elements de racionalitat en les anàlisis que les persones fan sobre fets molt diversos.

En els nivells de formació bàsica no s'han de contraposar el caràcter instrumental i el caràcter formatiu, sinó integrar-los. Així, partir de situacions quotidianes, ha de ser un suport per aprendre els conceptes i els procediments abstractes propis de la matèria de manera significativa.

En relació amb l'aprenentatge d'aquesta àrea, l'activitat central haurà de ser l'anàlisi i la interpretació de situacions, la resolució de problemes i, alhora, la reflexió sobre cadascuna de les diferents accions realitzades i la discussió sobre diferents punts de vista o diferents mètodes de resolució. Des d'un principi, ha de comportar tot el procés d'estudi d'una situació o de resolució d'un problema, la qual cosa implica l'observació, l'experimentació, la formulació d'hipòtesis, l'obtenció de conclusions o de resultats i la seva verificació.

El caràcter experimental que es proposa per a l'àrea de matemàtiques d'aquest cicle ha de possibilitar a l'alumnat el descobriment de les relacions entre els diferents conceptes matemàtics situant aquesta ciència pròpiament deductiva més a prop de les anomenades ciències experimentals. Les situacions i els problemes sobre els quals cal treballar han d'estar relacionats amb la vida quotidiana de l'alumne/a i han de partir, sempre que sigui possible, de la seva pròpia realitat. Això implica que les matemàtiques no poden quedar tancades

en elles mateixes, sinó que s'han de poder aplicar a les situacions de l'entorn i interrelacionar-se amb les altres àrees.

Objectius generals de l'àrea de Matemàtiques

Els alumnes i les alumnes, en finalitzar el cicle de formació instrumental per a les persones adultes, han de ser capaços de:

1. Valorar i utilitzar les matemàtiques com a instrument per interpretar, de manera crítica, la informació que reben del món que els envolta, així com per intervenir en l'entorn, aplicant els conceptes i tècniques que coneixen per resoldre problemes en situacions diverses, especialment aquelles relacionades amb la vida quotidiana.

2. Cercar i seleccionar informació, posar-la en comú, contrastar-la i elaborar estratègies adequades per a l'experimentació i per a la resolució de problemes, individualment o col·lectivament, i en qualsevol cas, de manera autònoma.

3. Valorar les matemàtiques com a mitjà de cooperació, interès i respecte envers les realitzacions pròpies i les dels companys/es, tot destacant la pròpia autoestima i el grau d'autonomia necessari.

4. Apreciar el caràcter lúdic de les matemàtiques i l'estímul que suposa la resolució d'un problema.

5. Realitzar el procés complet que comporta la resolució d'un problema, des de la interpretació de l'enunciat fins a la verificació de les solucions trobades, passant per l'estimació o la caracterització dels resultats, l'establiment d'un pla de resolució i la seva execució.

6. Identificar, interpretar i utilitzar els diferents llenguatges i codis, tant els pròpiament matemàtics com aquells que es troben amb freqüència a l'entorn.

7. Utilitzar habitualment el càlcul mental (exacte o aproximat) així com els mitjans tècnics (calculadora, ordinadors) i també el càlcul escrit, seleccionant la manera més adient de realitzar el càlcul d'acord amb el context de la situació, els nombres implicats i les operacions.

8. Mesurar de manera directa, interpretar i expressar-ne el resultat i apreciar el significat dels nombres com a expressió de la quantificació, utilitzant l'escala adequada a partir d'una estimació de l'ordre de magnitud.

9. Identificar, representar i classificar formes geomètriques, utilitzant els coneixements adquirits sobre els elements, les propietats i les relacions d'aquestes formes amb la finalitat de millorar la seva comprensió de l'espai.

10. Interpretar gràfics i taules de dades utilitzant, quan convingui, tècniques elementals de recollida de dades per obtenir informació sobre situacions i fenòmens de l'entorn, organitzant, representant i relacionant aquestes dades per tal d'arribar a la seva interpretació.

Continguts de l'àrea de Matemàtiques

Procediments

1. Processos de les matemàtiques

1.1. Observació, experimentació i obtenció de dades.

1.2. Classificació, comparació, ordenació i mesura.

1.3. Tempteig, estimació i verificació.

2. Llenguatges matemàtics

2.1. Coneixement i ús del vocabulari matemàtic i dels codis més habituals (xifres, signes, unitats de mesura, etc.)

2.2. Ús de llenguatges apropiats per analitzar i representar una situació (numèric, geomètric, gràfic, etc.).

3. Tècniques per al càlcul i la mesura

3.1. Càlcul exacte i aproximat: mentalment, amb calculadora i per escrit.

3.2. Ús d'instruments de càlcul, de dibuix i de mesura.

3.3. Introducció a les noves tecnologies com a mecanisme de resolució de problemes.

4. Resolució de problemes

4.1. Elaboració d'estratègies per a la resolució de problemes:

Identificació de dades i qüestions. Esquematització.

Establiment de relacions (pla de resolució).

Estimació i/o caracterització de solucions.

Realització d'operacions (execució del pla de resolució).

Verificació dels resultats.

4.2. Aplicació de conceptes aritmètics, geomètrics i de mesura, així com de mètodes per a la resolució de problemes.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. Nombres naturals i operacions

1.1. Cardinals i ordinals.

1.2. Sistema de numeració decimal: valor posicional.

1.3. Operacions: addició, substracció, multiplicació i divisió entera.

2. Nombres fraccionaris i decimals

2.1. Les fraccions com a part d'una unitat i d'una quantitat, com a expressió d'una mesura i com a divisió.

2.2. Els decimals com a fraccions i com a ampliació del sistema de numeració decimal.

2.3. Els percentatges.

3. Magnituds i mesura

3.1. Magnituds: longitud, superfície, capacitat, massa, temps, temperatura i valor monetari.

3.2. Unitats de mesura.

4. Figures geomètriques

4.1. Figures del pla i de l'espai. Elements de les figures.

4.2. Relacions geomètriques.

4.3. Situació i orientació.

5. Introducció a l'estadística

5.1. Dades estadístiques: obtenció, organització, interpretació.

5.2. Gràfics estadístics: representació de les dades.

5.3. Paràmetres elementals: mitjana aritmètica i mode.

Valors, normes i actituds

1. Valoració del propi esforç tant en el treball individual com en el col·lectiu, tenint en compte el procés realitzat a més del resultat obtingut.

2. Valoració de la cooperació en el treball de grup, com a mitjà d'enriquiment personal i potenciador dels resultats.

3. Actitud d'interrogació i de qüestionament davant de qualsevol situació, opinió o informació que contingui dades de caràcter matemàtic.

4. Apreciació de les matemàtiques com a instrument per expressar nombrosos aspectes de la realitat.

5. Valoració de la utilitat de les matemàtiques en la planificació i l'organització de situacions personals de la vida quotidiana.

6. Apreciació de l'aproximació, l'estimació i el càlcul mental en totes aquelles situacions que requereixen la realització de càlculs i mesures.

7. Visió relativitzadora dels llenguatges i els codis, les tècniques i els instruments en les matemàtiques.

8. Valoració de la utilitat de l'error i de la seva correcció en el procés d'aprenentatge de les matemàtiques.

9. Apreciació de la utilitat dels mitjans tecnològics (calculadora, ordinadors, etc.) com a eines per facilitar les tasques quotidianes.

Objectius terminals de l'àrea de Matemàtiques

1. Utilitzar els signes i els símbols propis de les matemàtiques (igual, més gran i més petit, signes de les operacions aritmètiques).
2. Expressar per escrit de manera ordenada i entenedora el procés seguit en la realització d'una tasca matemàtica.
3. Distingir entre els diferents significats d'un nombre natural: com a valor cardinal, com a valor ordinal o com a codi identificador.
4. Llegir i escriure significativament el nom i la grafia d'un nombre natural i d'un decimal (fins a les mil·lèsimes).
5. Distingir el valor relatiu de les xifres que formen un nombre segons la seva posició i descompondre un nombre en forma polinòmica.
6. Relacionar conjunts de nombres segons diversos criteris (classificar, ordenar) i completar sèries.
7. Fer les operacions d'addició, subtracció, multiplicació i divisió amb nombres naturals; mentalment de manera aproximada (i exacta amb nombres petits), i també amb calculadora i per escrit.
8. Relacionar diferents accions (afegir, treure, donar, comparar, etc.) amb les operacions aritmètiques d'acord amb la situació a la qual corresponen.
9. Explicar l'addició, la subtracció, la multiplicació i la divisió de nombres naturals i identificar les relacions entre les diferents operacions: d'una banda, addició-multiplicació i subtracció-divisió, i de l'altra, addició-subtracció i multiplicació-divisió.
10. Aplicar les propietats de l'addició i la multiplicació (associativa, commutativa i distributiva), sense formalitzar-les, per facilitar el càlcul i verificar que no es compleixen per a les altres operacions.
11. Relacionar diferents expressions d'una mateixa operació o conjunt d'operacions.
12. Distingir la prioritat de les operacions de la seqüència en què es donen i utilitzar correctament la calculadora en la realització d'una seqüència d'operacions.
13. Resoldre problemes aritmètics amb una o diverses operacions que parteixen de situacions reals (o versemblants), mentalment quan l'enunciat és breu i els nombres implicats són petits, i per escrit en els altres casos.
14. Resoldre problemes propis de l'alumne/a i relacionats amb la seva vida quotidiana que utilitzin dades quantitatives (compra diària, pressupost familiar, nòmines, pagaments a terminis), seguint un procés de plantejament i planificació.
15. Interpretar les fraccions com a part d'una unitat i d'una quantitat i com a expressió d'una mesura.
16. Interpretar els nombres decimals com a fraccions decimals i com a ampliació del sistema de numeració decimal.
17. Representar i comparar nombres fraccionaris i nombres decimals.

18. Utilitzar els nombres decimals i les operacions elementals per resoldre situacions significatives d'àmbit quotidià.
19. Interpretar els percentatges com a fraccions de denominador 100 i calcular percentatges de manera directa.
20. Fer mesures directes (longitud, massa, capacitat, temps i temperatura) utilitzant la unitat i l'instrument més adient d'acord amb la situació, i expressar les mesures realitzades.
21. Comparar quantitats corresponents a una mateixa magnitud per tal d'arribar a explicar la noció de mesura.
22. Relacionar les unitats més habituals del sistema mètric decimal, així com les unitats de mesura del temps; expressar una mesura en diverses unitats, aplicant les equivalències corresponents.
23. Identificar el valor de les monedes del sistema monetari i expressar una quantitat de diners utilitzant diferents tipus de monedes.
24. Arrodonir el resultat d'una mesura (o el d'un problema) a un valor significatiu segons el context, apreciar els errors i fer estimacions de mesures en casos senzills, i adonar-se que el procés de mesura és aproximat.
25. Aplicar els coneixements sobre la mesura a l'anàlisi de situacions i a la resolució de problemes propis i de l'entorn.
26. Identificar diferents tipus de línies (rectes, corbes, etc.), formes geomètriques simples del pla (triangles, quadrilàters, cercles, etc.) i de l'espai (cub, ortoedre, esfera, cilindre, etc.) a partir d'objectes de l'entorn, de figures construïdes o dibuixades.
27. Descriure les característiques espacials d'objectes diversos (forma i grandària) i distingir-les d'altres característiques físiques (color, massa, etc.)
28. Expressar diferents aspectes relatius a l'espai i als objectes que en formen part, com són la situació, la posició relativa, l'orientació, la distància, el moviment, etc., utilitzant un llenguatge verbal o gràfic precís.
29. Reconèixer posicions relatives d'elements geomètrics en la realitat (vertical-horitzontal, paral·lelisme, perpendicularitat).
30. Identificar elements de les figures geomètriques (costats, arestes, vèrtex, angles) i utilitzar-los en la comparació i la classificació de figures.
31. Calcular perímetres de figures poligonals i superfícies (rectangle), distingint el perímetre de la superfície.
32. Interpretar representacions planes de l'espai en casos senzills.
33. Interpretar conjunts de dades, tant informacions quantitatives donades a partir de taules (llistes de preus, horaris de transports) com diferents tipus de dades estadístiques (edats, població, evolució de preus, etc.) presentades numèricament i gràficament.

34. Interpretar dades estadístiques seguint un procés de recollida, organització i representació utilitzant paràmetres estadístics elementals (mode i mitjana aritmètica) en casos que tinguin interès.

Àrea de ciències socials i naturals

Introducció

L'àrea de ciències socials i naturals es refereix al conjunt de coneixements que ens permeten comprendre el funcionament del nostre planeta com un sol sistema, on s'interrelacionen els sistemes naturals i els socials. Aquesta àrea ha de possibilitar a les persones adultes la comprensió del medi, entès en tota la seva globalitat i complexitat, i el seu funcionament tant en el present com en el futur. Així, també ha de permetre que els ciutadans i les ciutadanes desenvolupin les competències necessàries per poder inserir-se i participar en els entorns més propers o llunyans aprofitant els mecanismes i els recursos que la societat els ofereix, tot millorant la seva qualitat de vida. En aquest sentit, s'ha d'afegir la incidència que pot tenir aquesta àrea en el coneixement del món laboral, de les relacions del mercat de treball i dels recursos que les persones tenen més a l'abast, sense oblidar les aportacions que pot fer per gaudir del temps lliure de manera més creativa i satisfactòria. En el procés d'aprenentatge d'aquesta àrea s'haurien de proporcionar elements per tal que l'alumnat manifesti actituds de respecte vers el medi social i natural, i construeixi de manera autònoma una escala de valors que afavoreixi la convivència i la sostenibilitat de la vida al nostre planeta.

Per poder dur a terme aquestes intencions, es considera imprescindible el desenvolupament dels tres tipus de continguts: els procedimentals, els conceptuals i els actitudinals. Aquests continguts, en la concreció en unitats didàctiques, han d'estar interrelacionats en funció dels objectius previstos. Els continguts procedimentals estan estructurats en grans blocs que incideixen en la interpretació de l'espai tant natural com social, en la interpretació i l'anàlisi dels processos històrics, els processos d'experimentació i l'obtenció, el processament i l'aplicació de la informació. Els continguts conceptuals tracten els diferents elements del medi natural i social, l'entorn cívic i polític, el medi històric i el cos humà en totes les seves implicacions socials. Els continguts de valors, normes i actituds se centren en la dimensió personal, les relacions socials i les relacions amb el patrimoni natural i cultural.

Es considera que l'alumnat dels centres de formació d'adults té interessos motivats, entre altres factors, per aprenentatges previs, per l'ambient cultural, el lloc de residència, el nivell econòmic, les seves experiències i per les informacions d'actualitat emeses pels mitjans de comunicació sobre determinats temes socials i naturals. Són factors que han estat elements educadors i conformadors de construccions cognitives en l'alumnat que s'han de tenir presents en la metodologia de l'àrea. Així, quan parlem de les línies metodològiques més significatives d'aquest àmbit estem apuntant a contextualitzar els objectius i els continguts, a incorporar les experiències i els coneixements personals com a recurs, a incorporar el medi com a recurs, a fomentar que el procés d'ensenyament-aprenentatge incideixi en la seva millora, a potenciar l'experimentació, a potenciar l'anàlisi i la resolució de problemes, a utilitzar la premsa i altres mitjans de comunicació, i a potenciar la participació i la reflexió.

L'avaluació de l'àrea és un procés que ha d'aportar informació per ajudar a orientar, regular, reelaborar i construir coneixements i actituds. Els criteris s'haurien de basar en els seus objectius generals i objectius terminals concretats en les diferents unitats didàctiques. S'hauria d'incidir en l'observació per obtenir informació, en la interpretació i síntesi d'informació, en l'argumentació, en la identificació de factors i variables, en la diferenciació entre causes i conseqüències, en actituds de respecte, cooperació i participació.

Objectius generals de l'àrea de Ciències socials i naturals

Els alumnes i les alumnes, en finalitzar el cicle instrumental per a persones adultes, han de ser capaços de:

1. Valorar positivament la importància de l'educació, i en especial la formació permanent d'adults com un dret bàsic de desenvolupament personal i com un mitjà útil d'incorporar-se millor a la part de la cultura —entesa aquesta com a conjunt d'eines, símbols, valors i maneres d'actuar col·lectives útils per resoldre les necessitats humanes— que difícilment es pot adquirir al marge de l'escola.

2. Usar diferents fonts d'informació, tant de l'entorn més pròxim com d'altres de més llunyans en el temps i en l'espai, tot processant-la, interpretant-la i expressant-ne els resultats i, alhora, emetre judicis crítics i constructius davant d'aquestes informacions.

3. Conèixer el paper dels mitjans de comunicació interpersonals i les noves tecnologies de la informació com a factors econòmics i culturals.

4. Orientar-se en l'espai i en el temps a partir del propi cos i d'altres punts, i utilitzar instruments i codis referencials de l'entorn social i natural.

5. Iniciar-se en la comprensió del temps històric i d'algunes etapes de la història de la humanitat com a mitjà per conèixer i reconstruir els fets i les cultures del passat i en la línia de construir una comprensió de la realitat actual com a resultat de les condicions històriques precedents.

6. Reconèixer i explicar esdeveniments, llocs, símbols, monuments, personatges, institucions del passat i del present, definidors de la geografia i la història de Catalunya i de la seva realitat social, territorial i nacional, que li permetin i l'ajudin a progressar en el sentiment de pertinença al país.

7. Reconèixer, valorar, complir i respectar tant les normes socials relacionades amb el respecte degut a ells mateixos i als altres com també aquelles que regulen les relacions i la convivència entre la diversitat de grups que constitueixen la pròpia comunitat.

8. Conèixer els aspectes elementals del sistema polític democràtic de la Constitució espanyola i de l'Estatut d'autonomia de Catalunya com a conformadors de l'entorn cívic i de la gestió de les necessitats col·lectives, en especial en els apartats que més rellevància tenen en la vida quotidiana i en els drets i deures de la ciutadania.

9. Reconèixer fets, fenòmens i processos de caràcter físic i biològic que s'esdevenen en els éssers vius, així com la seva relació amb

l'entorn amb la finalitat d'emprar criteris científics per a la seva explicació i interpretació.

10. Preguntar-se pels fets que observem quotidianament i per les respostes que la ciència hi ha donat fins ara, tot cercant-ne les respostes adequades al seu nivell i a la temàtica.

11. Usar correctament el vocabulari en tot tipus d'expressió (oral, escrita i gràfica) que s'ha d'utilitzar per a la descripció dels fets realitzats i aplicar-lo a la comprensió i el coneixement de l'entorn natural i social.

12. Entendre la salut personal, el benestar social i l'equilibri del medi ambient com un bé de la persona i de la comunitat que cal conservar, preservar i potenciar.

13. Conèixer l'entorn natural, especialment de Catalunya, i adquirir actituds de respecte, conservació i aprofitament dels recursos humans, naturals i tècnics.

14. Valorar les aportacions dels coneixements de l'àrea per millorar la comprensió del medi físic i social i poder gaudir amb més plenitud del temps lliure.

Continguts de l'àrea de Ciències socials i naturals

Procediments

1. Interpretació de l'espai

1.1 Interpretació i representació de signes convencionals.

1.2 Orientació espacial i direccions.

1.3 Utilització i interpretació de plànols i mapes.

1.4 Lectura i interpretació del paisatge.

2. Consciència temporal i temps històric

2.1 Ús de codis per a la mesura del temps i del temps històric.

2.2 Utilització de fonts senzilles per a l'obtenció d'informació històrica.

2.3 Identificació de causes i conseqüències de fets i de processos històrics.

3. Processos d'experimentació

3.1 Ús d'instruments (termòmetre clínic, balances, etc.) i d'unitats de mesura.

3.2 Recollida i ordenació de dades i aplicació de diferents criteris per a la classificació.

3.3 Descripció oral, escrita i gràfica de fenòmens i canvis observats amb un model de referència.

3.4 Formulació d'hipòtesis senzilles i disseny d'experiències per provar-les.

4. Obtenció, processament i aplicació d'informació

4.1. Utilització de les principals fonts d'informació directes i indirectes (de caràcter oral, documental, audiovisual i cartogràfic), així com dels mitjans de comunicació social més freqüents.

4.2. Utilització de les normes d'observació directa i indirecta.

4.3. Plantejament correcte de preguntes i problemes i expressió de conclusions i resultats.

4.4. Utilització de diferents tècniques per representar gràficament informació i emmagatzemar-la (apunts, taules, resums, etc.).

4.5. Aplicació i ús de vocabulari geogràfic, històric i de les ciències naturals.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. L'entorn cívic i polític

1.1 La importància social de l'escola d'adults per a la persona.

1.2 El marc polític de la convivència comunitària: els drets humans, la Constitució i l'Estatut d'autonomia.

1.3 Les diferents administracions: local, comarcal, autonòmica i estatal. La Comunitat Europea.

1.4 El treball, el consum i el lleure.

2. El medi geogràfic i natural

2.1 El sistema solar.

2.2 El planeta Terra: components aeri, aquàtic i edàfic.

2.3 El relleu, el clima i la hidrografia. Geografia física de Catalunya.

2.4 Població i activitats econòmiques. Geografia humana de Catalunya. Divisió comarcal.

2.5 L'acció humana sobre el medi geogràfic i natural.

3. El medi històric

3.1 La mesura del temps històric i la seva divisió.

3.2 Trets bàsics de les etapes preagrària i agrària.

3.3 Trets bàsics de l'etapa industrial: continuïtats i canvis amb les etapes anteriors.

3.4 Els fets, els personatges, els símbols, les tradicions, les institucions i les obres d'art més rellevants de la història de Catalunya que en formen actualment el patrimoni historicoartístic.

4. El cos humà

4.1 L'anatomia i la fisiologia del cos humà.

4.2 La higiene i la prevenció de malalties.

4.3 La nutrició i els hàbits alimentaris.

Valors, normes i actituds

1. Identitat personal

1.1 Valoració de la pròpia persona.

1.2 Acceptació de les normes referides a la cura, la protecció, la higiene i la salut de la pròpia persona.

1.3 Consciència de l'existència de les diferents drogues i dels perills que comporten per a la salut i la qualitat personal de vida.

2. Educació cívica

2.1 Valoració dels drets humans i dels valors democràtics.

2.2 Consciència progressiva de l'aportació personal a la vida col·lectiva a través de la participació i la col·laboració social.

2.3 Valoració del diàleg com a mitjà per resoldre els conflictes.

3. Identitat col·lectiva i patrimoni cultural i natural

3.1 Respecte cap als símbols nacionals i les institucions de Catalunya, l'Estat i els d'altres pobles i nacions.

3.2 Sensibilitat respecte als principals problemes de la Terra i de la humanitat en el moment present.

3.3 Consciència dels lligams que uneixen la comunitat local, comarcal, nacional i els altres grups als quals es pertany.

4. Relacions amb les persones i amb l'entorn

4.1 Sensibilització progressiva de les influències, els usos i els abusos de les persones en el medi natural, així com de la necessitat de l'estalvi d'energia.

4.2 Esperit crític envers la influència dels costums que poden ser nocius en la salut.

4.3 Valoració positiva de les aportacions de la ciència a la vida diària.

4.4 Interès per la utilització i els nous avenços en la tecnologia de la comunicació que ens poder ajudar en les nostres relacions personals i sociolaborals.

Objectius terminals de l'àrea de Ciències socials i naturals

1. Manifestar la consciència que els aprenentatges bàsics adquirits en l'àrea de ciències socials i naturals de la formació permanent d'adults contribueixen a la relació i la integració social, i a un benestar i una qualitat de vida més importants en els àmbits de

l'alimentació, la higiene i l'ús conscient de les aplicacions pràctiques que la ciència ens ha posat a l'abast.

2. Enunciar de manera senzilla les principals aportacions de la Declaració dels drets humans de 1948 tot establint lligams amb alguns aspectes legals i institucionals de l'entorn, en especial, amb articles bàsics dogmàtics de la Constitució espanyola i de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

3. Distingir de manera molt senzilla la democràcia dels sistemes autoritaris i dictatorials, i identificar alguns trets civicipolítics del país i de l'entorn europeu com a fonamentalment democràtics, i posar-ne alguns exemples (eleccions, drets d'expressió i manifestació, dret de vaga, dret d'associació, etc.).

4. Comentar alguns articles de la Constitució espanyola i alguns de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, en especial aquells que afecten més l'entorn laboral i convivencial de l'alumnat, demostrant que s'interpreten bé enunciant-ne un exemple o a través de la resposta a preguntes, i valorant, si escau, l'aplicació correcta al seu àmbit d'experiència perceptible o quotidiana.

5. Enumerar les tres institucions cabdals de la Generalitat de Catalunya (Parlament, Presidència i Consell Executiu), tot presentant exemples de l'actualitat que siguin especialment rellevants en el funcionament quotidià.

6. Explicar de manera molt senzilla l'origen històric medieval de la Generalitat de Catalunya com a exemple de continuïtats i canvis en la història.

7. Manejar amb habilitat la informació dels serveis bàsics que ofereixen les institucions públiques o privades de l'entorn immediat (barri, localitat, comarca, etc.), com també les més bàsiques dels àmbits autonòmic i estatal, tot identificant-ne correctament tant les funcions com les necessitats personals i col·lectives que intenta resoldre o pal·liar.

8. Identificar, classificant-les per sectors, diverses tipologies d'oficis i llocs de treball valorant-ne la necessitat i la incidència col·lectiva en la resolució de les necessitats bàsiques i quotidianes de la comunitat i, si escau, amb referències a l'impacte en el paisatge.

9. Manejar els diferents recursos tecnològics més freqüents.

10. Enunciar els drets fonamentals de la població consumidora a partir d'exemples pràctics de consum correcte, tant des del punt de vista de l'obtenció de productes al mercat com en la conservació dels aliments i en l'elaboració de dietes sanes i equilibrades.

11. Explicitar oralment o per escrit algunes de les diverses ofertes de lleure, en especial, aquelles que es poden gaudir a partir de l'obtenció d'aprenentatges en la formació de persones adultes.

12. Llegir correctament la simbologia cartogràfica de plànols i mapes senzills i situar correctament els elements bàsics del vocabulari geogràfic.

13. Identificar els elements fonamentals, a partir de l'observació directa o indirecta, que permeten distingir un paisatge natural d'un paisatge humanitzat.

14. Distingir en el mapa comarcal de Catalunya la pròpia comarca i les que hi limiten i explicar-ne trets fonamentals dels aspectes físics i humans.

15. Localitzar adequadament sobre mapes algunes dades bàsiques de la geografia de Catalunya de caràcter físic (relleu, clima, hidrografia, etc.) i humana (formes d'habitatge, principals poblacions, xarxes de camins, principals àrees industrials, etc.).

16. Comentar alguns trets característics de la Comunitat Europea i en especial els aspectes més perceptibles quotidianament per l'alumnat.

17. Utilitzar els codis de mesura cronològica del temps històric (any, dècada, segle, mil·lenni), així com la divisió artificial que fem servir a la cultura occidental (abans i després de Crist o abans de la nostra era).

18. Situar cronològicament la història de la humanitat en funció d'una divisió senzilla del temps històric referida als grans canvis de les seves estructures econòmiques: etapes preagrària, agrària, i industrial.

19. Indicar alguns trets rellevants de les formes de vida socials, econòmiques, artístiques i rituals de les grans etapes de la història de la humanitat tot expressant de manera oral o escrita el coneixement d'aquesta època de manera elemental.

20. Establir alguns aspectes de continuïtat i d'altres de canvi substancial entre les etapes preagrària i agrària i entre aquesta darrera i l'etapa industrial, en especial pel que fa a formes de vida, utensilis, idees, art i institucions.

21. Descriure la forma i el contingut dels símbols d'identitat de Catalunya (senyera, himne i festes nacionals) i comentar, a propòsit d'esdeveniments locals o autonòmics, algunes llegendes, tradicions i festivitats catalanes.

22. Identificar algunes obres d'art, tot situant-les respecte d'alguna referència cronològica, així com alguns paisatges emblemàtics de l'entorn més proper.

23. Enunciar les funcions vitals dels éssers vius, identificant a partir de dibuixos, fotografies o esquemes, els òrgans fonamentals i els aparells bàsics de l'ésser humà (aparells implicats en la funció de nutrició i en la de reproducció), i explicitar-ne amb exemples el funcionament.

24. Resumir les normes bàsiques d'higiene habituals (aparell digestiu i nutrició, aparell respiratori, aparell locomotor, etc.), valorant-les com un mitjà cultural útil per millorar la pròpia salut i la dels altres així com de la pròpia qualitat de vida.

25. Manifestar un coneixement suficient dels elements bàsics sobre la higiene de l'aparell reproductor tant masculí com femení.

26. Comentar el funcionament dels principals mitjans de contracepció de manera que s'estigui capacitat per prendre una opció personal i responsable en l'ús de la pròpia sexualitat.

27. Resumir a grans trets la realització de les tres funcions vitals de l'ésser humà, i també de l'esquelet i del sistema muscular, així com els trets anatòmics i fisiològics més elementals dels òrgans dels sentits, del sistema nerviós i del sistema hormonal, entenent aquests dos darrers com a coordinadors de les funcions vitals.

28. Identificar els elements fonamentals del sistema solar i els trets bàsics de l'atmosfera, la hidrosfera i la litosfera.

29. Comentar la importància de l'aire, l'aigua i el sòl per als éssers vius, així com les causes que en provoquen el deteriorament i els mecanismes per fer un ús racional del medi natural.

Annex 2

Currículum de l'educació secundària per a les persones adultes

Àmbit de la comunicació

Introducció

L'àmbit de la comunicació del graduat en educació secundària per a persones adultes comprèn els continguts necessaris per aprendre a comunicar-se millor i a relacionar-se amb èxit dins la societat, organitzar els propis pensaments i reflexionar sobre els processos implicats en l'ús del llenguatge.

Com que l'alumne ha de desenvolupar les habilitats lingüístiques tant en català com en castellà, per tal d'evitar les repeticions de tipus estructural o gramatical i afavorir la transferència d'aprenentatges d'una llengua a l'altra, s'ha dissenyat un currículum global per a la llengua catalana i la castellana i les literatures.

L'aprenentatge de les llengües ens fa adonar de la riquesa i la varietat lingüístiques del món actual. Això i la creixent necessitat social d'intercanvi i de comunicació entre els pobles justifiquen la presència de la llengua estrangera dins del currículum del graduat en educació secundària per a persones adultes. La llengua estrangera, com a vehicle de relació i d'intercanvi entre persones i cultures diferents, s'engloba també en l'àmbit de comunicació, juntament amb les llengües i les literatures catalana i castellana, encara que el seu tractament pedagògic, com a segona llengua, sigui diferent. L'aprenentatge de les tres llengües s'ha de veure d'una manera integrada i no excloent, ni discriminatòria, que tingui com a objectiu final la competència lingüística de les persones adultes en la societat.

De les habilitats lingüístiques, el currículum en destaca especialment les orals. En aquest camp, el disseny curricular de l'àmbit ha incorporat pràctiques innovadores, com el treball amb els mitjans de comunicació oral. La comprensió i l'expressió orals tenen com a finalitat l'ús pràctic de les llengües que s'estudien en els diversos àmbits de la vida de les persones adultes.

Quant a la llengua escrita, la funcionalitat dels aprenentatges fa que l'estudi de les estructures lingüístiques es fonamenti en el text. Les normes ortogràfiques, gramaticals i sintàctiques s'estudien per posar-

les en pràctica i usar-les. En definitiva, es busca que les persones adultes siguin capaces d'aprendre la diversitat real i la funcionalitat de la llengua escrita, que coneguin la diferent tipologia de textos i sàpiguen produir-ne adequant-se a la diversitat de situacions comunicatives pròpies de les persones adultes (vida quotidiana, món laboral...). Tal com passava en la llengua oral, el currículum incorpora els mitjans de comunicació, en aquest cas escrits, i les noves tecnologies de la informació.

La literatura és valorada com a element de gaudi personal i d'enriquiment cultural que permet participar i conèixer les diferents realitats i que aporta creativitat a les persones. Així, a més d'estudiar-se els registres i els gèneres literaris, es posa èmfasi en els recursos expressius i el context historicosocial.

Pel que fa al lèxic, és també recomanable de posar en relació els continguts de procediments amb els de conceptes; la consulta al diccionari i el comentari lèxic d'un text han d'anar paral·lels al treball conceptual que aclareixi les relacions entre les paraules.

La gramàtica, a més del valor que té en l'aspecte de formalització del pensament, ajuda a l'expressió oral i escrita, però no n'és la base, ja que no es treballa aïlladament sinó en relació a les habilitats lingüístiques i les necessitats comunicatives.

L'apartat de llengua i societat tracta la diversitat lingüística del món, així com la situació lingüística de l'Estat espanyol i les normes legals que regulen la convivència de les llengües.

En el context social en què es troba la persona adulta, les necessitats comunicatives responen no només a les habilitats lingüístiques (escoltar, parlar, llegir i escriure), sinó també a altres habilitats estratègiques que afavoreixen la comunicació. Els continguts de l'àmbit de comunicació del graduat en educació secundària posen èmfasi en aquestes habilitats lingüístiques. La llengua com a eina indispensable de comunicació interpersonal i de relació amb la societat té funcions múltiples: integració social, vehicle de pensament, exteriorització de la pròpia personalitat, manifestació de tradició i cultura, classificació, anàlisi i interpretació de l'univers sensible i mental.

D'altra banda, la llengua també és l'instrument bàsic per aprendre: per conèixer, desenvolupar, analitzar i comprendre les societats; amb la llengua organitzem el pensament i ens fem preguntes. Per aquest motiu, el professorat de l'àmbit de comunicació no s'ha de considerar l'únic responsable del desenvolupament de les habilitats lingüístiques. En efecte, tot el cos de professors/es del graduat en educació secundària ha de contribuir a millorar les capacitats de comprensió i d'expressió oral i escrita, ja que es consideren necessàries en tot aprenentatge.

L'ús diversificat d'una llengua i el reconeixement de l'adequació a una situació comunicativa determinada ha de fer possible que alguns prejudicis, tan estesos, en relació a la llengua (hi ha gent que parla bé, hi ha gent que parla malament, hi ha persones que no s'atreveixen a parlar per por de delatar el seu origen social o dialectal, etc.) es puguin anar abandonant. És tasca de l'àmbit de comunicació proporcionar una sèrie de valors i d'actituds íntimament lligats amb l'entorn lingüístic de les persones adultes. La llengua s'ha d'entendre no només com una eina de comunicació, sinó com una manera d'entendre el món, un valor estimable que cal protegir i desenvolupar,

i per això cal potenciar les actituds de respecte per totes les manifestacions humanes del llenguatge.

L'avaluació de l'àmbit de comunicació segueix el model d'avaluació del graduat en educació secundària i afegeix alguns aspectes específics que cal tenir en compte. L'eix vertebrador de l'avaluació de la comunicació serà la competència en les habilitats lingüístiques. En la llengua oral i escrita es prioritzen els procediments i les actituds davant dels conceptes; per això un aspecte important en l'avaluació és l'hàbit en el maneig de diversos materials, recursos i estratègies per aprendre i afavorir la pròpia autonomia comunicativa. Per valorar els avenços dels aprenents, pot anar bé disposar d'un guió d'observació sistemàtic amb indicacions sobre diferents aspectes de les quatre habilitats lingüístiques. Pel que fa als continguts de valors, normes i actituds, el pes més important de l'avaluació recaurà en el bloc de llengua i societat i en el de literatura.

Objectius generals de l'àmbit de comunicació

1. Apreciar les produccions literàries com a diverses interpretacions del món i de l'individu que afavoreixen la creativitat i el gust estètic i són mitjà de participació en la cultura pròpia i de relació amb altres pobles.

2. Conèixer i aplicar tècniques, estratègies, recursos i procediments de comprensió i d'expressió que permetin interpretar i produir amb propietat, autonomia i creativitat missatges que utilitzin els diferents codis d'ús social. Tot això amb la finalitat d'enriquir les possibilitats de comunicació (interpersonal i social) en les diferents habilitats lingüístiques.

3. Comprendre i produir textos orals i escrits de tipologia diversa amb coherència, cohesió, adequació i riquesa lèxica, tant en les llengües pròpies de Catalunya com, de manera més senzilla i breu, en una llengua estrangera.

4. Desenvolupar oralment i per escrit les funcions comunicatives necessàries per moure's en situacions quotidianes amb una llengua estrangera.

5. Reconèixer la importància que té el coneixement de la llengua estrangera com a mitjà per a una millor comprensió de la llengua i la cultura pròpies, i com a llenguatge de comunicació i entesa internacional en un món multicultural.

6. Adquirir aquelles habilitats socials i lingüístiques que fan possible la comunicació interpersonal, la gestió dels assumptes personals, la recerca d'informació i el treball en equip.

7. Mostrar consciència i comprensió de l'organització interna de les llengües: de l'existència de diferents varietats (dialectes i registres) i dels aspectes formals (lèxics, semàntics, gramaticals, fonològics).

8. Utilitzar la llengua com un instrument per a l'adquisició de nous aprenentatges i el desenvolupament del pensament, i per a la comprensió i l'anàlisi de la realitat social i cultural.

9. Potenciar els processos cognitius que ajuden a seleccionar i processar la informació, a la resolució de problemes i a la generalització de les solucions.

10. Conèixer i aplicar estratègies d'aprendre a aprendre per conèixer les pròpies necessitats i maneres d'aprendre, per esdevenir, així, persones més autònomes i capaces de beneficiar-se de la formació permanent.

11. Beneficiar-se i gaudir autònomament de la lectura i l'escriptura com a formes de comunicació i com a fonts d'enriquiment cultural i de plaer personal.

12. Identificar i valorar els mitjans de comunicació social com a grans productors de missatges verbals i no verbals, com a transmissors d'idees i actituds, interpretant-ne críticament els continguts, en relació amb els valors de la cultura pròpia.

13. Utilitzar i valorar els recursos de la tecnologia de la informació per potenciar la comunicació i com a eina de formació permanent.

14. Adoptar una actitud favorable a la comunicació respectuosa, fluïda i gratificant i superar estereotips i prejudicis en relació amb les varietats d'ús d'una mateixa llengua i en relació amb les diverses llengües del món.

15. Respectar la diversitat lingüística i prendre consciència de la riquesa, el valor i la importància sociocultural que representa aquesta pluralitat, tot mostrant actituds de defensa de les llengües com a vehicles de comunicació i expressió social de les persones i del patrimoni cultural dels pobles.

16. Valorar l'aprenentatge i l'ús de les llengües com un mitjà de desenvolupament personal.

Continguts de Llengua i literatura catalana i castellana

Procediments

1. En relació amb la llengua oral

1.1 Comprensió i classificació dels missatges orals singulars (presentació, exposició, conferència i discurs) i plurals (diàleg, conversa, entrevista, enquesta, debat, col·loqui i taula rodona).

1.2 Producció de textos orals de tipologia diversa: descriptius, narratius, instructius, argumentatius, predictius, expositius i conversacionals.

1.3 Lectura i memorització de textos breus en prosa i recitació de poemes.

1.4 Dramatització.

1.5 Resum de missatges orals.

1.6 Utilització de mitjans tècnics (casset, vídeo, multimèdia, etc.) per treballar missatges orals.

2. En relació amb la llengua escrita.

2.1 Lectura expressiva de textos de tipologia diversa.

2.2 Comprensió lectora: estratègies lectores.

- 2.3 Resum de textos escrits.
  - 2.4 Elaboració d'esquemes i diagrames.
  - 2.5 Anàlisi i comentari de textos no literaris.
  - 2.6 Producció de textos escrits de tipologia diversa: descriptius, narratius, instructius, argumentatius, predictius, expositius i conversacionals.
  - 2.7 Tècniques de reescriptura i manipulació de textos escrits.
  - 2.8 Correcció de textos escrits.
  - 2.9 Maneig d'instruments informàtics d'ajut a la redacció i a la impressió de treballs escrits.
  - 3. En relació amb la literatura.
    - 3.1 El comentari de textos literaris: poesia i prosa.
    - 3.2 La recensió de la lectura de l'obra literària.
    - 3.3 Producció de textos amb intenció literària.
  - 4. En relació amb el lèxic.
    - 4.1 Ús del diccionari.
    - 4.2 Recerca de significats.
    - 4.3 Definició de paraules.
    - 4.4 Comentari lèxic i semàntic d'un text.
  - 5. En relació amb la gramàtica.
    - 5.1 Anàlisi gramatical: anàlisi, representació esquemàtica i manipulació d'unitats.
    - 5.2 Inducció de regles morfològiques i sintàctiques.
    - 5.3 Relació entre puntuació i sintaxi en un text.
  - 6. En relació amb la llengua i la societat
    - 6.1 Treball amb mapes de dominis lingüístics i amb gràfics i taules estadístiques sobre fets relacionats amb la llengua.
    - 6.2 Ús dels mitjans de comunicació social per treballar aspectes relacionats amb aquest apartat.
- Fets, conceptes i sistemes conceptuals
- 1. Llengua oral.
    - 1.1 Llengua i comunicació oral. Elements.
    - 1.2 Classes de missatges orals. Les seves principals característiques i finalitats.

- 1.3 Llengua estàndard i registres. Les varietats dialectals.
- 1.4 Mitjans de comunicació audiovisual.
- 2. Llengua escrita.
  - 2.1 La comunicació escrita no literària. Elements.
  - 2.2 Les convencions de la llengua escrita.
  - 2.3 Mitjans de comunicació escrita: elements característics que els defineixen.
- 3. Literatura.
  - 3.1 El registre literari.
  - 3.2 Els gèneres en què s'agrupen les obres literàries: característiques bàsiques.
  - 3.3 Els recursos expressius de la literatura.
  - 3.4 El context historicocultural.
- 4. Lèxic
  - 4.1 Reculls lèxics: característiques i utilitat.
  - 4.2 Relacions entre paraules per la forma i pel significat.
  - 4.3 Interferències lèxiques.
- 5. Gramàtica
  - 5.1 Sons i grafies del català i del castellà.
  - 5.2 Unitats bàsiques de la morfologia: lexema i morfema. Morfologia del nom, de l'adjectiu, dels determinants i del verb.
  - 5.3 Categories gramaticals.
  - 5.4 Els sintagmes: característiques i funcions. La substitució pronominal.
  - 5.5 L'oració simple.
  - 5.6 L'oració composta.
  - 5.7 Introducció a l'estudi del discurs.
- 6. Llengua i societat
  - 6.1 La comunicació humana. Elements i procés.
  - 6.2 Les funcions del llenguatge i el paper d'aquest en la societat.
  - 6.3 Diversitat lingüística en el món actual. Principals famílies lingüístiques. Les llengües romàniques.

6.4 Procés de formació, transformació, desplegament o substitució d'una llengua.

6.5 Llengües de l'Estat espanyol i normes legislatives que s'hi refereixen. Normalització lingüística.

6.6 Varietats socials i geogràfiques del català i del castellà.

Valors, normes i actituds

1. Valoració de la comunicació.

1.1 Participació i iniciativa en activitats orals.

1.2 Atenció a la genuïnitat de l'expressió oral.

1.3 Hàbit de lectura de la premsa escrita.

2. Obertura i curiositat intel·lectuals

2.1 Valoració de la llengua com a instrument del propi creixement intel·lectual.

2.2 Sensibilització per la literatura.

2.3 Interès per conèixer el funcionament de la llengua com a sistema.

2.4 Actitud crítica raonada.

2.5 Valoració de l'ús de la tecnologia de la informació com a font d'enriquiment personal.

3. Respecte per la pluralitat cultural i valoració de la pròpia identitat

3.1 Valoració de la riquesa que aporta la diversitat lingüística i respecte per la població usuària dels diversos parlars.

3.2 Atenció a la situació sociolingüística de Catalunya.

3.3 Sensibilització crítica envers aquells aspectes de la llengua que reflecteixen valors i prejudicis.

4. Valoració de l'aprenentatge i dels elements diversos que hi incideixen

4.1 Consciència de les pròpies necessitats formatives.

4.2 Capacitat de planificació i organització per atendre l'autoformació.

4.3 Interès per la lectura i per l'expressió escrita personal.

4.4 Adequació a les normes convencionals de l'expressió escrita.

4.5 Adequació del registre lèxic al context.

4.6 Cooperació i responsabilitat en el treball de grup.

Continguts de l'àrea de Llengua estrangera

Procediments

1. Pràctica de la llengua

1.1 Comprensió oral.

a) Habilitats d'aprenentatge: percepció auditiva, discriminació dels elements fònics significatius i desestructuració de l'enunciat.

b) Estratègies pròpies de l'aprenent/a estranger/a: utilització del context i dels elements coneguts.

c) Tipus de comprensió: global, essencial, selectiva i exhaustiva.

1.2 Comprensió escrita.

a) Habilitats d'aprenentatge: oralització de l'escrit, reconeixement dels aspectes icònics del text i reconeixement de l'organització del text.

b) Estratègies pròpies de l'aprenent/a estranger/a: utilització del context i dels elements coneguts.

c) Tipus de comprensió: global, essencial, selectiva i interpretativa.

1.3 Expressió oral.

a) Habilitats d'aprenentatge: audició, discriminació i repetició de models significatius; reformulació i combinació de les adquisicions noves amb les anteriors; producció "en situació" d'enunciats senzills, estratègies pròpies de l'aprenent/a estranger/a.

b) Tipus de producció oral: preguntes-respostes amb el professorat i els companys; producció dirigida amb pautes o suports; exposicions preparades, expressió personal.

1.4 Expressió escrita.

a) Habilitats d'aprenentatge: establiment de correspondències oral-escrit i organització bàsica del text escrit (redacció de manera ordenada i estructurada, puntuació i articulació en paràgrafs, pronoms i connectors).

b) Tipus de producció: reproducció de models escrits amb variants, manipulació i resum de textos, producció dirigida amb pautes.

2. Reflexió sobre la llengua estrangera, la comunicació i l'aprenentatge

2.1 Reflexió sobre la comunicació: raonament referit als principals aspectes de les situacions de comunicació.

2.2 Reflexió sobre la llengua: pràctica de l'autocorrecció, inferència de mecanismes bàsics del funcionament de la llengua, descripcions comparatives puntuals entre llengües.

2.3 Reflexió sobre l'aprenentatge: apropiació de la terminologia necessària per a l'aprenentatge, distinció entre els diferents tipus d'errors i la importància que tenen, comprensió del paper de l'error

en l'aprenentatge i autoavaluació com a aprenent/a en les diferents habilitats.

3. Tècniques de treball

3.1 Utilització de fonts impreses (diccionaris, índexs, enciclopèdies, llibres de consulta, premsa) i d'altres fonts (orals, audiovisuals, informàtiques i telemàtiques).

3.2 Estratègies per a l'adquisició de vocabulari.

3.3 Elaboració i utilització del propi material de treball: apunts, fitxes, quadres.

3.4 Participació activa en la dinàmica de la seva classe: aportació de documents a classe, exposicions i participació en l'avaluació de grup.

3.5 Autoorganització del treball individual i de grup.

3.6 Distribució dels recursos per a les diferents activitats.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. Aspectes pragmàtics: principals funcions comunicatives.

1.1 Establir i mantenir relacions socials; fórmules de la vida social.

1.2 Demanar i donar informacions.

1.3 Parlar d'un mateix.

1.4 Descriure les coses, l'entorn, la gent, les situacions.

1.5 Narrar i transmetre.

1.6 Demanar i expressar opinions i argumentar (mostrar acord-desacord, obligar, permetre, acceptar, rebutjar).

1.7 Esbrinar i expressar actituds emocionals (grat-desgrat, satisfacció-insatisfacció, interès, intenció).

1.8 Expressar actituds morals (disculpar-se, perdonar, lamentar, agrair, demanar).

1.9 Disposar de recursos per prendre la paraula i mantenir una conversa.

1.10 Aprendre a expressar-se dins de l'aula i a parlar de la llengua en la llengua estrangera.

2. Aspectes semanticoformals de la llengua.

2.1 Fonologia i fonètica: aspectes prosòdics fonamentals; sistema fonològic de la llengua.

2.2 Gramàtica: morfologia i sintaxi fonamentals; gramàtica textual (alguns connectors bàsics).

2.3 Lèxic: camps semàntics bàsics; els mots i les expressions que derivin dels interessos de l'alumnat; els mots transparents i pròxims; expressions idiomàtiques més freqüents (frases fetes).

2.4 Ortografia: els grafemes regulars i la seva relació amb els fonemes corresponents; l'ortografia gramatical i arbitrària corrent.

3. Llengua i cultura.

3.1 Registres: el registre estàndard escrit i oral.

3.2 Els elements de la vida quotidiana, articulats al voltant de punts bàsics de referència relatius a les tradicions, als fets històrics i geogràfics i a les institucions dels països que parlen la llengua objecte d'aprenentatge.

3.3 Productes del patrimoni artístic i literari dels països que parlen la llengua objecte d'aprenentatge.

3.4 Aspectes culturals que puguin tenir una vinculació especial amb la comunitat catalana en els àmbits de les relacions entre les cultures representades per les dues llengües, la catalana i l'estrangera; influències mútues pel que fa a tradicions, fets històrics i manifestacions artístiques.

4. Tipologia de situacions i de documents de treball.

4.1 Situacions comunicatives pròpies de la classe i de l'aprenentatge; intercanvis, converses i exposicions breus; situacions reals i imaginàries.

4.2 Textos i documents, orals i escrits, amb suports diversificats: pedagògics i autèntics; dels mitjans de comunicació social, de la literatura moderna i de caire pràctic; amb funcions textuais diverses; amb funcions poètiques i lúdiques; cançons tradicionals i modernes.

Valors, normes i actituds

1. Valoració de la comunicació interpersonal

1.1 Actitud de desinhibició enfront de la interacció comunicativa.

1.2 Actitud receptiva en les situacions de comunicació.

1.3 Interès per comunicar-se i expressar-se (oralment i per escrit) amb persones que parlen la llengua estrangera.

1.4 Interès per expressar-se amb exactitud.

2. Respecte per la pluralitat cultural i valoració de la pròpia identitat

2.1. Curiositat envers altres realitats.

2.2 Interès per conèixer altres maneres de pensar i de viure.

2.3 Acceptació de l'alteritat i la diferència.

2.4 Interès per adquirir una perspectiva més àmplia de la cultura pròpia en referència a altres.

3. Obertura i curiositat intel·lectuals

3.1 Valoració de l'increment de perspectiva cultural.

3.2 Interès per la producció de nous models lingüístics i de noves possibilitats expressives.

4. Valoració de l'aprenentatge d'una llengua estrangera i dels elements diversos que hi incideixen

4.1 Consciència del propi aprenentatge.

4.2 Actitud positiva per adquirir autonomia en l'aprenentatge.

4.3 Cooperació i responsabilitat en el treball de grup.

Objectius terminals de Llengua i literatura catalana i castellana

A. Llengua oral

1. Analitzar missatges orals, formals o espontanis; reconèixer si són singulars (presentació, exposició, conferència, discurs) o plurals (diàleg, conversa, entrevista, enquesta, debat, col·loqui, taula rodona), identificar-ne el registre i la varietat i interpretar els elements no verbals que els acompanyen.

2. Resumir oralment i per escrit missatges orals formals, explicitant-ne les informacions i les idees essencials i la intenció de l'emissor.

3. Valorar i expressar opinions raonades sobre les comunicacions orals en què una persona adulta pugui tenir un paper de receptora procedents tant dels mitjans de comunicació social (televisió, ràdio, cinema, publicitat) com de la vida social i cultural (debat, col·loqui, discurs, conferència).

4. Demostrar interès per les manifestacions orals dels altres, com per exemple les de la televisió, col·loquis, debats, etc., i que siguin corrents en la vida social.

5. Participar en el treball en grup i en les manifestacions orals que es produeixin en l'entorn social i d'aprenentatge: de diferent tipus (singular, dual o plural) i forma (improvisada o planificada) i seguint les convencions socials d'aquesta mena de manifestacions: demanar la paraula, respectar els altres que en tinguin l'ús, centrar-se en el tema, expressar l'opinió personal raonadament i modificar-la quan escaigui.

6. Produir missatges orals, espontàniament o amb preparació prèvia, amb ordre, coherència, claredat, entonació i dicció acceptables segons el missatge i el registre emprats.

7. Planificar i produir diferents missatges orals segons els nivells i les funcions del llenguatge i transformar un mateix missatge d'acord amb els canvis en els elements de la situació comunicativa.

8. Practicar l'activitat oral en general fent servir diferents mitjans tècnics, com ara el casset i el vídeo, i produir amb el suport d'aquests mitjans missatges orals elementals seguint regles d'ús d'alguns espais de ràdio i televisió.

B. Llengua escrita

9. Fer una lectura silenciosa comprensiva de qualsevol text en prosa o en vers, tant si és literari com dels altres àmbits del currículum,

reconeixent-ne fets, opinions i interpretacions (elements objectius i subjectius).

10. Llegir qualsevol text, en prosa o en vers, de manera expressiva, amb la velocitat, l'entonació i la dicció adequades.

11. Utilitzar la lectura com a tècnica de recerca d'informació.

12. Abans de la lectura d'un text, plantejar-se preguntes sobre el tema, la finalitat i la tipologia; identificar-ne els elements externs: títol, paràgrafs i estructura; distingir el tipus de text per la finalitat i les marques textuais, i identificar-ne les característiques i els elements bàsics que el defineixen.

13. Trobar les idees principals d'un text i expressar-les mitjançant un diagrama, un esquema, un qüestionari o un resum.

14. Interpretar els diferents gèneres periodístics de contingut historicoinformatiu (crònica, notícia, reportatge), argumental (carta al director, editorial i article d'opinió) i dialogat (entrevista), de temes d'interès general.

15. Interpretar correctament textos iconicogràfics.

16. Ampliar per escrit les idees d'un text breu, analitzant-les, exemplificant-les o extraient-ne conclusions.

17. Redactar diferents tipus de textos necessaris per a la vida quotidiana: notes, cartes personals, diaris personals, apunts, anuncis, resums, demandes d'informació, etc.

18. Emplenar i redactar correctament diferents tipus de textos formals: impresos, contractes, talons bancaris, telegrams, enquestes, currículums, cartes comercials, instàncies i actes, segons les normes convencionals (dades d'identificació, marges, espais, cal·ligrafia i ortografia).

19. Expressar per escrit un relat de fets o accions a partir d'un esquema o guió previ de manera ordenada.

20. Produir textos descriptius, narratius, expositius, instructius, conversacionals, predictius i argumentatius –inclosos els missatges publicitaris–, d'acord amb l'estructura textual i utilitzant els recursos que els són propis.

21. Redactar de forma periodística una història (notícia), un argument (carta al director) o un diàleg (entrevista).

22. Descriure per escrit una imatge o una sèrie d'imatges i redactar una història a partir d'una imatge estàtica o en moviment.

23. Organitzar qualsevol escrit produït de manera ordenada i clara, amb títol i marges; escriure amb lletra clara i llegible; aplicar els aspectes formals: ortografia, puntuació, adequació sintàctica i lèxica, cohesió i coherència del text.

24. Manejar amb facilitat instruments informàtics d'ajut a la redacció i a la impressió de treballs escrits, com ara processadors de textos, verificadors i correctors ortogràfics, diccionaris de sinònims i programes d'autoedició.

25. Valorar els recursos que proporciona la tecnologia de la informació per reestructurar els treballs escrits i facilitar la precisió i la representació de les idees com a mitjà útil i de suport per aprendre autònomament i per a la formació permanent.

C. Literatura

26. Sintetitzar, seguint un guió previ, oralment o per escrit, informacions pertinents sobre obres literàries, pel que fa a l'autor/a i a l'època de producció, procedents de fonts diverses –explicacions del professorat, consulta bibliogràfica, etc.–, de manera que es contextualitzi i s'expressi l'opinió pròpia raonada.

27. Manifestar interès per la literatura com a mitjà per interpretar la realitat.

28. Demostrar interès per la literatura pròpia i per les altres, especialment per alguns textos bàsics que són la base del nostre món cultural.

29. Valorar, d'acord amb la sensibilitat pròpia, les aportacions de la lectura literària, tot demostrant criteri personal i un cert grau d'autonomia.

30. Reconèixer els recursos i les convencions del registre literari i adonar-se de les diferències amb altres registres.

31. Reconèixer textos de diversos gèneres literaris i fer referència a les seves característiques més importants, que permeten classificar-los.

32. Distingir els principals períodes de la literatura catalana i castellana, atenent a la relació amb el context historicosocial, els gèneres literaris i alguns autors i autores significatius per tal de situar les lectures dins el marc de referència adequat.

33. Comentar textos poètics i en prosa, tenint en compte aspectes formals i de contingut, l'autor o autora i l'època, i d'acord amb la sensibilitat personal, expressada mitjançant una opinió raonada.

D. Lèxic

34. Manejar diferents tipus de diccionaris: generals, enciclopèdics i de traducció; reconèixer-ne, quan escaigui, les parts d'un article, i interpretar-ne les abreviatures.

35. Utilitzar el concepte d'índex i les eines de la tecnologia de la informació per a la recerca i la recuperació d'informació continguda en bases de dades, enciclopèdies i diccionaris electrònics.

36. Reconèixer el registre de llengua d'un text a partir del lèxic emprat.

37. Distingir el significat general d'un mot, el sentit figurat i el significat contextual.

38. Identificar les parts d'un mot en el cas dels derivats i compostos, i saber el significat dels principals elements derivatius procedents del llatí i del grec que apareixen en mots de la vida quotidiana i en el lèxic científic d'altres àrees del currículum.

39. Interpretar locucions, modismes i frases fetes d'ús corrent, fent-les servir en els missatges orals i escrits propis.

40. Utilitzar els diversos significats de mots polisèmics corrents, tenint en compte el context, i fer servir mots o construccions de significats semblants (sinònims) en els casos adients.

41. Adequar el lèxic al tema i a la situació de cada text (oral o escrit).

E. Gramàtica

42. Identificar els elements textuais: parts del text, elements introductoris, elements relacionants i altres elements rellevants.

43. Reconèixer diferents tipus d'oració segons l'estructura i el significat, tot relacionant l'entonació amb la puntuació, i els canvis que aquestes poden produir.

44. Reconèixer els principals components d'una oració simple.

45. Reconèixer la categoria gramatical de paraules bàsiques.

46. Utilitzar les possibilitats de formar oracions per juxtaposició i coordinació.

47. Reconèixer el significat i la funció gramatical d'una frase subordinada i saber-ne les possibilitats per expressar millor el pensament.

48. Aplicar als escrits personals les normes gramaticals apreses, de tal manera que tinguin una correcció acceptable.

49. Demostrar interès per conèixer el funcionament de la llengua com a sistema.

F. Llengua i societat

50. Reconèixer la diversitat lingüística del món actual i l'extensió d'ús de les principals llengües, amb atenció especial al català i al castellà.

51. Valorar la importància de la llengua pròpia i el món cultural que li dóna suport i s'hi reflecteix.

52. Valorar la necessitat i el fet de comunicar-se en altres llengües.

53. Conèixer els aspectes més elementals de la situació sociolingüística de les llengües d'Espanya, i les normes que regulen la relació democràtica entre parlants d'aquestes llengües, tot manifestant actituds de respecte cap a les llengües i els seus parlants i fent ús dels drets lingüístics.

54. Reconèixer els aspectes bàsics de la varietat estàndard utilitzada pels mitjans de comunicació, i de les varietats dialectals, per tal d'assegurar la comprensió de missatges entre parlants de la mateixa llengua.

G. Objectiu de la formació en general

55. Conèixer i utilitzar estratègies per detectar les pròpies necessitats formatives en comunicació i planificar, organitzar i administrar el propi temps i treball sobre les habilitats lingüístiques.

56. Participar en les activitats de grup de manera activa i responsable.

Objectius terminals de l'àrea de Llengua estrangera

1. Distingir i reproduir els sons i les entonacions bàsiques de la llengua.

2. Interpretar correctament els missatges orals d'ús quotidià a l'aula i de les instruccions de treball per tal d'utilitzar de manera progressiva l'anglès com a llengua vehicular de classe.

3. Comprendre missatges en situacions contextualitzades i en intercanvis propis de la vida quotidiana de l'alumne/a.

4. Extreure informacions concretes de textos orals de tipologia diversa adequats a l'alumne/a.

5. Comprendre les idees principals i les secundàries en exposicions, relats i altres textos orals o escrits adequats a l'alumnat, tant per la temàtica com pel tipus de text.

6. Utilitzar el context, lingüístic i no lingüístic, com a mitjà per ajudar la comprensió oral.

7. Adquirir i fer ús de tècniques, recursos i procediments de comprensió que permetin interpretar eficaçment i amb autonomia el discurs oral.

8. Superar progressivament la inhibició i mostrar una actitud oberta i d'interès per comunicar-se emprant la llengua anglesa.

9. Fer ús d'estratègies comunicatives -lingüístiques i no lingüístiques- elementals.

10. Participar en intercanvis d'informació i en converses pròpies de situacions reals i d'altres d'interès de l'alumne/a creades a partir dels temes de treball aplicant les estructures apreses.

11. Comunicar necessitats i sentiments bàsics.

12. Adquirir progressivament una pronúncia i una entonació acurades.

13. Utilitzar el vocabulari après i aplicar-lo adequadament en les diferents situacions comunicatives tant orals com escrites.

14. Establir les correspondències bàsiques entre la llengua oral i l'escrita.

15. Interpretar correctament els missatges escrits referents a les instruccions de treball i la manera d'actuar dins l'aula.

16. Fer una lectura silenciosa i comprensiva de textos de tipologia diversa adequats als interessos i els coneixements del l'alumnat.

17. Utilitzar els coneixements previs, els elements coneguts, el context i l'organització del text escrit per facilitar-ne la comprensió lectora.
18. Produir textos simples, a partir de pautes, amb una correcció acceptable.
19. Dominar l'estructura bàsica de la frase i produir textos senzills organitzant la informació i les idees de manera coherent i entenedora.
20. Col·laborar de manera activa en treballs de grup al voltant d'un tema.
21. Respectar les opinions dels/de les companys/es i del professorat.
22. Mostrar una actitud oberta, d'interès i de respecte per altres pobles i cultures.
23. Organitzar el treball amb eficàcia i aprendre a utilitzar els materials d'aprenentatge i a treure'n profit: del mateix material de treball (apunts, fitxes, quadres...), de fonts impreses i d'instruments tècnics al seu abast.
24. Adquirir progressivament una certa habilitat per avaluar el propi procés d'aprenentatge de la llengua, els objectius assolits i les necessitats.
25. Apreciar el valor del coneixement de l'anglès per a l'estudi i el treball present i futur.
26. Distingir les diverses situacions de comunicació oral i escrita i la funció principal dels textos més corrents.
27. Identificar les característiques principals de la llengua anglesa (per contrast puntual amb altres llengües).

Àmbit de les matemàtiques, de la ciència i de la tecnologia

Introducció

L'àmbit de les matemàtiques, de la ciència i de la tecnologia comprèn els coneixements que es relacionen amb l'entorn natural, científic i tecnològic, i que convé que siguin adquirits per l'alumnat en finalitzar l'educació secundària per a persones adultes. S'adopta un plantejament de ciència integrada amb la intenció que els seus continguts no siguin compartimentats. L'àmbit aplega les disciplines tradicionals de les ciències (ciències naturals, ciències fisicoquímiques, matemàtiques i tecnologia).

La coherència d'aquest àmbit ve donada per la visió de la ciència i de la tecnologia com a activitats encaminades a resoldre els problemes que la humanitat ha tingut des de sempre. Per a la resolució d'aquests problemes la tecnologia pren com a punt de partida els coneixements científics aportats per cadascuna de les branques de la ciència, l'estudi de les quals implica la necessitat de poder emmarcar els fenòmens naturals a l'interior de dos sistemes de coordenades fonamentals: l'espai i el temps, la qual cosa ha comportat la necessitat de resoldre problemes. Això, juntament amb el seu caràcter instrumental, justifica plenament la incorporació de les matemàtiques en aquest àmbit.

El disseny curricular pren com a punt de partida el coneixement del medi natural de l'etapa de formació instrumental i vol proporcionar una visió científica del món. L'àmbit compagina en tot moment el vessant teòric en el qual es basa i el vessant pràctic, evitant la dicotomia entre treball intel·lectual i treball manual, que tan sovint es presenten dissociats. El seu desenvolupament ha de fomentar el plaer d'observar, conèixer i descobrir, ha de permetre entendre alguns fenòmens que s'esdevenen en l'entorn, ha d'acostar la comprensió de la dinàmica científicotecnològica de la societat i ha de procurar el creixement intel·lectual en una manera de fer científica.

Els continguts de fets, conceptes i sistemes conceptuals segueixen els cànons tradicionals del saber científic per facilitar-ne el seguiment. L'eix vertebrador de l'àmbit és l'estudi de la matèria i de l'energia en els éssers vivents i en els materials inerts, així com els coneixements matemàtics necessaris per al seu estudi, tot relacionant l'aplicació d'aquests conceptes a aspectes tecnològics, a l'atenció de la salut, a la capacitació per comprendre la informació que es produeix en la societat i per saber moure-s'hi amb una certa seguretat. Les intencions proposades es dirigeixen a assolir els coneixements teòrics i pràctics, degudament organitzats i sistematitzats, i a saber-los aplicar en el marc d'un treball individual i col·lectiu rigorós i ben fet que permeti resoldre diferents necessitats humanes.

En els continguts de procediments són punts característics de l'àmbit l'observació, l'abstracció de la realitat, la realització d'experiències, la verificació d'hipòtesis, l'aplicació d'aspectes de la tècnica en diversos àmbits de la tecnologia i l'exteriorització de les idees.

Al llarg del disseny curricular es proposen uns valors encaminats a la formació per al món laboral, la cultura i el lleure. És propi d'aquest àmbit el foment de les actituds de respecte a la natura, de prudència en l'ús de recursos naturals, l'hàbit d'actuar amb correcció i seguretat en tot el que fa referència a l'activitat tecnològica i en general la promoció d'hàbits de vida saludables. També és propi d'aquest àmbit promoure el raonament, l'exactitud i la precisió, així com estimular una actitud crítica envers l'ús de la tecnologia.

En cada moment de l'aprenentatge, els alumnes i les alumnes realitzen el procés d'elaboració de nous conceptes, el perfeccionament de certs procediments i la reflexió sobre alguns valors i, en conjunt, assoleixen un pòsit cultural relacionat amb les ciències. L'exteriorització d'aquest pòsit, oralment, per escrit o simbòlicament, és important per facilitar la comunicació amb els altres individus de la comunitat.

Els objectius terminals de l'àmbit tenen un caràcter majoritàriament procedimental com a expressió de la prioritització d'aquests tipus de continguts per sobre dels conceptuals i responen a la concepció de la ciència i de la tecnologia per a un cicle d'estudis secundaris comprensius. La percepció que té la persona adulta de la ciència, de les matemàtiques i de la tecnologia depèn dels aprenentatges previs, i en aquest sentit, és important destacar el paper que desenvolupen determinades branques de la ciència (biotecnologia, genètica, etc...) i de les noves tecnologies en la vida actual de la persona adulta, tant personal com laboral. És per això que cal contextualitzar els continguts d'aquest àmbit. Per una banda, per posar en conflicte els coneixements previs sobre la ciència, les matemàtiques o la tecnologia a partir d'elements quotidians i fer que la persona adulta estructurari

el coneixement correctament, de manera que sigui un aprenentatge significatiu. Per una altra banda, perquè la millor motivació de les persones adultes és la contextualització dels aprenentatges en l'entorn més proper. En aquest sentit, cal remarcar la valoració de la ciència i la tecnologia en la societat actual i la incidència que tenen els mitjans de comunicació en els aprenentatges. Per tots els aspectes considerats anteriorment, així com pel procés d'ensenyament-aprenentatge propi de les persones adultes, és important la metodologia dins d'aquest àmbit. Les línies metodològiques d'aquest àmbit van encaminades a:

Contextualitzar els objectius i els continguts de l'àmbit, de manera que els temes es relacionin amb aspectes del món actual.

Presentar la ciència com una disciplina oberta i interactiva.

Treballar els tres tipus de continguts de manera interrelacionada, ja que dins de l'àmbit es pot tendir a sobrevalorar els procediments, però cal relacionar-los amb els conceptes i donar importància a les actituds, que sovint han quedat en segon pla.

Proporcionar situacions d'anàlisi i de resolució de problemes relacionats amb la vida quotidiana i amb els temes més rellevants de la societat actual.

Plantejar els temes des d'una perspectiva globalitzadora i interdisciplinària, relacionant els tres camps bàsics de l'àmbit per donar una idea de ciència integrada.

Utilitzar els mitjans de comunicació i les noves tecnologies.

Possibilitar la participació i l'autonomia de l'alumnat en el disseny, el desenvolupament i l'avaluació del procés d'aprenentatge. En aquest sentit, cal destacar la importància de l'autoavaluació i de la coavaluació.

Proporcionar situacions que potenciïn la reflexió i la participació.

Per tant, algunes de les estratègies més adients per treballar en aquest àmbit són la resolució de problemes, les experiències al laboratori o al taller, la realització de recerques, el plantejament de debats, el treball de camp, l'aplicació de programes informàtics, etc.

L'avaluació dins de l'àmbit de les matemàtiques, la ciència i la tecnologia s'entén com un instrument de regulació del procés d'aprenentatge de l'alumnat; és per això que s'integra totalment en aquest procés. L'avaluació dels continguts procedimentals és especialment important perquè es treballen extensament; conseqüentment, es valora no tant el resultat final d'un determinat problema o qüestió científica com l'estratègia utilitzada per l'alumne/a. És per això que el procés d'avaluació dins l'àmbit no es redueix únicament a proves escrites, sinó que s'inicia en el mateix moment en què els/les alumnes comencen a treballar les activitats d'ensenyament-aprenentatge. És recomanable encetar aquest procés amb una avaluació inicial sobretot en el camp de la ciència i de la tecnologia, ja que la majoria de les persones adultes tenen uns coneixements previs procedents de la vida quotidiana. Atès el caràcter experimental de l'àmbit, l'avaluació dels aprenentatges no es limita als coneixements conceptuals sinó que també té en compte l'actitud de resposta de l'alumne o alumna a determinades qüestions científiques i

tecnològiques relacionades amb l'entorn social i cultural. En aquest sentit, es tenen presents les idees prèvies i el nivell cultural i de maduresa de l'alumne/a.

Objectius generals de l'àmbit de les matemàtiques, de la ciència i de la tecnologia

1. Entendre les matemàtiques com una ciència oberta, dinàmica i encaminada a la resolució de problemes que ha seguit una evolució històrica i que té capacitat d'adaptació a les noves situacions.

2. Valorar el caràcter instrumental de les matemàtiques en altres àmbits del coneixement, inclòs el quotidià. En particular, posar de manifest la naturalesa dels models que aporten les matemàtiques per descriure, interpretar i normativitzar el món natural, social i productiu.

3. Adquirir un nivell d'habilitats que permeti aplicar, elaborar, confrontar i avaluar els models matemàtics utilitzats. Aplicar de manera creativa els mètodes matemàtics davant de situacions noves.

4. Reconèixer el paper dels mitjans tecnològics actuals en les matemàtiques, delegant-hi els aspectes més mecànics, desenvolupant les capacitats per destriar els problemes que es poden encarar amb instruments i mètodes matemàtics dels que no, així com triar els instruments matemàtics apropiats per resoldre'ls.

5. Conèixer i valorar les pròpies habilitats matemàtiques i emprar-les amb flexibilitat. Tenir recursos suficients i una disposició favorable a utilitzar-los per enfrontar-se a situacions problemàtiques, ja siguin quotidianes, pròpiament matemàtiques o referides a altres àmbits del coneixement.

6. Observar de manera sistemàtica aspectes quantitativs i geomètrics de la realitat (natural, social, econòmica), estructurar i presentar la informació obtinguda de manera que se'n faciliti l'anàlisi posterior.

7. Expressar i interpretar correctament les observacions realitzades, les mesures preses i altres dades en forma d'esquemes, quadres de dades, taules, gràfics i altres sistemes de representació.

8. Emprar, quan convingui, diferents llenguatges matemàtics (algebraic, estadístic, geomètric o gràfic) en la mesura que siguin útils per descriure, representar i traduir qüestions plantejades i les seves solucions.

9. Conèixer i utilitzar adequadament la terminologia, la simbologia i els instruments científics i tecnològics bàsics per poder comprendre i produir textos científics i iniciar-se en el procés d'experimentació científica.

10. Observar, descriure i classificar objectes, organismes, fenòmens i processos relacionats amb l'entorn físic.

11. Conèixer i valorar la biodiversitat i classificar els organismes vius i les interdependències entre ells i el medi físic.

12. Respectar totes les formes de vida i altres elements de l'entorn i valorar el paper de les persones en la conservació del medi natural.

13. Comprendre i analitzar els canvis que contínuament es produeixen en el medi natural, i més en general a l'univers.

14. Reconèixer que l'univers és constituït per diferents tipus d'unitats discretes de matèria (àtoms i molècules, cèl·lules, organismes, astres) i saber-les classificar i relacionar entre elles.

15. Conèixer el cos humà i el seu funcionament per tal de tenir cura de la salut, adquirint aquells hàbits d'higiene, alimentació i profilaxi que seran útils al llarg de la vida.

16. Valorar actituds científiques com la curiositat, l'objectivitat, l'observació i els processos en la investigació científica per distingir la superstició de la ciència per tal d'adonar-se que és aquesta la que pot explicar fenòmens.

17. Relacionar l'evolució de la ciència i de la tecnologia amb els canvis que es van produint en les formes de vida al llarg del temps.

18. Conèixer les necessitats individuals i socials més properes i les solucions més adequades que ofereix el patrimoni tecnològic del propi entorn.

19. Valorar els avantatges i els inconvenients de l'ús d'objectes, aparells, processos tecnològics, artesanals i industrials, i recursos naturals.

20. Incorporar els coneixements sobre les aplicacions de la tecnologia per al propi desenvolupament en l'àmbit acadèmic, professional i personal.

21. Valorar la realització d'un treball en condicions adequades, la solució de problemes i la superació de les dificultats pròpies del procés tecnològic.

22. Analitzar i valorar els efectes que exerceix, sobre la salut i la seguretat personal i col·lectiva, l'actitud d'observació i respecte de les normes de seguretat i higiene.

Continguts de l'àmbit de les Matemàtiques, de la ciència i de la tecnologia

Procediments

1. Llenguatges i processos

1.1 Ús de diferents llenguatges matemàtics: expressions numèriques, expressions algebraiques, llenguatge funcional, llenguatge gràfic, llenguatge geomètric.

1.2 Traducció.

1.3 Classificació. Ordenació.

1.4 Aplicació de mètodes inductius i deductius.

1.5 Resolució de problemes.

2. Tècniques per a la mesura i el càlcul

2.1 Tècniques de representació simbòlica i gràfica de nombres.

2.2 Tècniques de mesura directa (amb utilització d'instruments) i de mesura indirecta (mitjançant algorismes i representacions a escala).

2.3 Càlcul exacte i aproximat amb nombres: mentalment i per escrit, i amb la calculadora científica.

2.4 Plantejament i càlcul d'expressions numèriques i algebraiques sobre problemes concrets.

2.5 Tècniques elementals de resolució d'equacions.

2.6 Tècniques de recompte de possibilitats.

2.7 Tècniques de càlcul de paràmetres estadístics.

3. Ús de models geomètrics

3.1 Aplicació de models geomètrics per a la interpretació de situacions reals.

3.2 Representació plana a escala de figures geomètriques.

3.3 Descomposició de figures planes en figures més elementals.

3.4 Representació plana de figures espacials i, recíprocament, comprensió de figures espacials a partir de la seva representació plana.

4. Obtenció de la informació

4.1 Tècniques de recollida de dades.

4.2 Observació directa d'objectes, fenòmens i processos.

4.3 Observació d'imatges, models i maquetes.

4.4 Utilització de mitjans tecnològics, de documentació impresa i de fonts de transmissió oral.

5. Tractament, anàlisi, interpretació i expressió de la informació

5.1 Construcció de taules de valors i freqüències.

5.2 Representació gràfica de fenòmens en coordenades cartesianes.

5.3 Tècniques específiques de representació gràfica per a la informació estadística.

5.4 Representació gràfica i simbòlica de la informació tecnològica.

5.5 Elaboració i utilització de fórmules que relacionin variables.

5.6 Anàlisi de dependències funcionals.

5.7 Anàlisi de variables estadístiques.

5.8 Interpretació d'esquemes, símbols i seqüències de símbols.

5.9 Tractament de fenòmens aleatoris mitjançant el càlcul de probabilitats.

5.10 Interpretació de la informació recollida.

5.11 Expressió oral, escrita i visual de qüestions científiques i tecnològiques, emprant terminologia i simbologia adequades.

6. Manipulació directa i realització d'experiències

6.1 Anàlisi d'instruments i objectes senzills.

6.2 Realització d'experiments científics i/o dissenys experimentals.

6.3 Ús de tècniques per a la recollida, la preparació, la conservació i l'anàlisi de mostres, per efectuar-ne la identificació i la classificació.

6.4 Utilització, neteja i conservació del material de laboratori, dels instruments i els aparells d'ús comú.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. Els nombres

1.1 Nombres naturals. Divisibilitat.

1.2 Nombres enters.

1.3 Nombres racionals i nombres decimals.

1.4 Els nombres i la calculadora científica.

1.5 Magnituds i mesura.

1.6 Equacions.

2. El pla i l'espai

2.1 Elements i organització del pla.

2.2 Elements i organització de l'espai.

2.3 La semblança en el pla.

2.4 Relacions mètriques i trigonomètriques en els triangles rectangles.

3. La dependència entre variables

3.1 Coordenades cartesianes. Característiques generals de les gràfiques.

3.2 Funcions: dependència i conceptes associats.

3.3 Funció lineal o afí.

3.4 Funció quadràtica.

3.5 Creixement i decreixement de diferents tipus de funcions.

4. L'estadística elemental i l'atzar.

- 4.1 Conceptes bàsics d'estadística.
- 4.2 Paràmetres de centralització i de dispersió.
- 4.3 Fenòmens aleatoris.
- 4.4 Probabilitat: conceptes i lleis bàsiques.
- 5. Matèria i materials
  - 5.1 Naturalesa discontinua de la matèria: àtoms i molècules.
  - 5.2 Estats físics de la matèria.
  - 5.3 Mescles i substàncies pures.
  - 5.4 Transformacions químiques de les substàncies.
  - 5.5 Materials d'ús quotidià.
- 6. L'energia
  - 6.1 Formes d'energia.
  - 6.2 Transformació i conservació de l'energia.
  - 6.3 Fonts naturals de l'energia i utilització.
- 7. Forces i moviment
  - 7.1 El moviment dels cossos.
  - 7.2 Les forces com a causa de les deformacions i de la modificació del moviment.
- 8. Els organismes
  - 8.1 Origen de la vida.
  - 8.2 Organització cel·lular.
  - 8.3 Els cinc regnes.
  - 8.4 Els organismes i l'entorn.
  - 8.5 L'ésser humà: el cos humà i la salut.
  - 8.6 La perpetuació de l'espècie i l'evolució.
- 9. La Terra
  - 9.1 La Terra dins del sistema solar i de l'univers.
  - 9.2 La Terra com a planeta.
  - 9.3 Les capes de la Terra.
- 10. Normalització
  - 10.1 Simbologia.

- 10.2 Projeccions, acotació i escala.
  - 10.3 Normes específiques de seguretat i d'higiene.
  - 11. Producció i elaboració de materials i d'objectes
    - 11.1 Fabricació i elaboració de materials, productes i objectes.
    - 11.2 Canvis de les necessitats humanes.
    - 11.3 L'evolució en la fabricació d'objectes: treball artesanal/industrial.
    - 11.4 Paral·lelisme de l'evolució científica i tecnològica.
    - 11.5 Avantatges i inconvenients de les aportacions de la tecnologia.
  - 12. Humanitat i tecnologia
    - 12.1 Necessitats humanes en l'alimentació, l'habitatge, el vestit, l'energia, el transport i la comunicació d'informació.
    - 12.2. Instruments i tècniques per facilitar la vida referents a l'alimentació, l'habitatge, el vestit, l'energia, el transport i la comunicació d'informació.
  - 13. Organització del món laboral
    - 13.1 Tecnologia i producció.
    - 13.2 Organització d'empreses.
- Valors, normes i actituds
- 1. Interrogació i investigació davant de situacions i problemes contrastables matemàticament.
  - 2. Sistematització del treball de les matemàtiques.
  - 3. Valoració de les eines matemàtiques.
    - 3.1 Ús habitual i equilibrat dels mitjans tecnològics que poden ser útils en matemàtiques.
  - 4. Confiança en les pròpies capacitats i consciència de tenir-les per afrontar i resoldre situacions reals amb estratègies matemàtiques.
  - 5. Interès per l'autoaprenentatge i la formació contínua.
  - 6. Respecte pel patrimoni natural.
    - 6.1 Presa de consciència de la limitació dels recursos naturals.
    - 6.2 Respecte als éssers vius.
    - 6.3 Defensa del medi ambient davant de la contaminació i el seu deteriorament.
  - 7. Respecte per un mateix i pels altres.

7.1 Valoració dels hàbits que propicien el manteniment de la salut i rebuig dels factors que atempten contra la salut individual i col·lectiva.

7.2 Valoració del respecte en la comunicació de les idees i la tolerància envers les diferències entre les persones.

8. Sistematització del treball en l'activitat tecnològica i ciències experimentals.

8.1 Respecte envers les condicions adequades de treball.

8.2 Valoració de l'ordre, la netedat i l'ordre en relació amb el treball.

8.3 Correcció en la utilització d'objectes, materials i mitjans tecnològics i científics.

8.4 Tendència a la meticulositat i l'exactitud en la realització d'observacions i experiències.

8.5 Rigor en la resolució de problemes tecnològics i científics.

9. Valoració de la tecnologia en l'entorn social i de l'esperit científic.

9.1 Valoració del compliment de les normes de seguretat i higiene en el treball.

9.2 Valoració positiva de professions i treballs.

9.3 Consciència de la importància de l'aportació del treball individual al treball en grup.

9.4 Necessitat de la normalització tecnològica.

9.5 Actitud crítica davant de l'ús de la tecnologia i la seva repercussió social.

9.6 Reconeixement de la importància del mètode científic.

9.7 Interès a conèixer les respostes científiques a problemes plantejats pels éssers humans en diverses èpoques.

9.8 Disposició a l'observació i a la interpretació de fenòmens que s'esdevenen en el nostre entorn.

9.9 Valoració de la importància de l'avenç científic i tecnològic en la millora de la qualitat de vida.

Objectius terminals de l'àmbit de les matemàtiques, de la ciència i de la tecnologia

1. Identificar, ordenar i representar diferents tipus de nombres (naturals, enters, racionals) i les seves propietats, reconèixer les diferents formes d'expressió (entera, decimal, fraccionària, percentual, mixta, científica) i utilitzar-les per quantificar situacions de la vida quotidiana.

2. Aplicar algorismes de comparació i càlcul amb nombres enters i racionals en les seves diverses expressions i conèixer les propietats que els fonamenten, sabent-ne justificar alguns casos senzills.
3. Analitzar conjunts de dades elaborades i saber-les reorganitzar de la manera més adequada amb la finalitat de trobar-hi possibles relacions.
4. Trobar relacions entre les dades obtingudes o donades i recollides de manera ordenada en forma de taula; reconèixer-hi els conceptes i les relacions matemàtiques que continguin, fent ús de models matemàtics elementals (estadístics, funcionals, algebraics) i saber-les expressar mitjançant el llenguatge natural.
5. Planificar la resolució de situacions problemàtiques: distinció del que es coneix i el que és desconegut, distinció de la informació útil de la supèrflua, estimació de possibles solucions, elecció del mètode a emprar i comprovació de la validesa dels resultats trobats contrastant-los amb la situació de partida.
6. Plantejar correctament, davant de situacions problemàtiques, expressions numèriques que en possibilitin la resolució i efectuar els càlculs que se'n derivin.
7. Reduir problemes complexos a altres de més senzills que en facilitin la resolució.
8. Mostrar una actitud crítica enfront de la informació que es rep i analitzar-la mitjançant els coneixements matemàtics i científics i les possibilitats de raonament que es tinguin a l'abast.
9. Acceptar la necessitat de canviar d'estratègia en la recerca de solucions quan la situació ho requereixi i, en aquest sentit, actuar amb esperit de cooperació valorant els avantatges del treball en grup.
10. Donar importància a la planificació i l'ordenació del treball en equip, col·laborant-hi activament de manera individual i respectant l'aportació dels altres. Manifestar respecte i tolerància en la comunicació d'idees i amb les persones.
11. Apreciar les relacions entre els nous aprenentatges i els coneixements previs per tal de trobar una coherència lògica.
12. Autoavaluar el que s'ha après i saber-ne els límits. Tenir confiança en les pròpies capacitats i ser-ne conscient.
13. Valorar la importància de realitzar les activitats de manera sistemàtica i metòdica per tal de consolidar els aprenentatges. Interessar-se per revisar i reordenar periòdicament el material elaborat (treballs, exercicis, apunts, proves) i posar un èmfasi especial en l'ordre lògic, l'expressió acurada i la pulcritud de la presentació.
14. Valorar la conveniència d'emprar, segons el cas, aproximacions per excés o per defecte de nombres, amb coneixement de la magnitud de l'error comès.
15. Escollir adequadament quin és el mètode més convenient per a la realització d'un determinat càlcul: mentalment, per escrit, amb calculadora i amb ordinador.

16. Aplicar algorismes de càlcul amb la calculadora per trobar els resultats d'expressions aritmètiques, construir taules funcionals o explorar pautes i regularitats numèriques.
17. Utilitzar la calculadora de manera reflexiva, controlant-ne els resultats parcials i finals, per resoldre de manera àgil les tasques de càlcul.
18. Emprar les unitats de mesura i les magnituds més usuals utilitzant sobretot el sistema internacional i també altres unitats d'ús quotidià. Saber canviar d'unitat l'expressió numèrica d'una magnitud.
19. Identificar equacions i sistemes i classificar-los segons el grau, el nombre d'incògnites i el nombre de solucions.
20. Operar (sumar, restar, multiplicar i treure factor comú) amb expressions algebraiques de primer i segon grau.
21. Afrontar situacions problemàtiques mitjançant el plantejament i la resolució d'equacions de primer i segon grau i de sistemes per mètodes analítics o gràfics.
22. Identificar figures planes (cercles, polígons i sectors circulars) i espacials (prismes, piràmides, cilindres, cons, esferes i políedres regulars), construir models a partir de criteris donats i descriure els elements i les relacions que hi ha entre ells.
23. Identificar i aplicar fórmules i estratègies per al càlcul de superfícies planes (limitades per segments i arcs de circumferència) i de volums de cossos geomètrics (prismes, piràmides, cilindres, cons i esferes).
24. Definir conceptes geomètrics elementals (incidència, paral·lelisme, perpendicularitat, angles, moviments i semblança), incorporar-los a la seva expressió i al seu raonament i enunciar relacions entre ells i propietats senzilles.
25. Obtenir i utilitzar representacions planes de cossos geomètrics (prismes, piràmides, cilindres, cons, esferes i políedres regulars) i, donada una representació plana, saber-la interpretar.
26. Reconèixer què són figures semblants i equivalents (en àrea o volum) i els mètodes que cal emprar per obtenir-les.
27. Utilitzar correctament aparells de dibuix i mesura (regle, transportador, escaire, compàs, programes informàtics) per fer construccions geomètriques planes.
28. Interpretar representacions a escala i mesurar els elements que contenen, sabent-ne extreure les dades necessàries.
29. Obtenir raons trigonomètriques d'angles aguts per mètodes gràfics o mitjançant calculadores i, donada una raó trigonomètrica, saber trobar l'angle a què correspon. Aplicar-ho a la resolució de triangles rectangles.
30. Enunciar i aplicar el teorema de Tales i les principals relacions mètriques dels triangles rectangles (teorema de Pitàgores).
31. Representar en un sistema de coordenades cartesianes fenòmens en què hi hagi una dependència lineal o afí o quadràtica, a partir de

parells de valors donats en una taula o obtinguts de manera empírica o amb la utilització de l'expressió algebraica.

32. Descobrir l'existència de relacions entre parells de valors corresponents a dues magnituds en situacions concretes i saber-la expressar en els casos de proporcionalitat directa i inversa, dependència afí o lineal, fent un ús correcte dels conceptes i termes adequats.

33. Representar punt a punt, en un sistema de coordenades cartesianes, altres tipus de gràfics (exponencials, periòdics, esglaonats) lligats a exemples concrets.

34. Reconèixer, per les seves expressions algebraiques i gràfiques, diferents tipus de funcions.

35. Llegir i interpretar gràfiques funcionals o estadístiques fent ús intuïtiu de les nocions de creixement, de valors extrems, de tendència, i descriure l'evolució del fenomen al qual fan referència.

36. Distingir els diferents conceptes d'ús corrent en estadística i probabilitat elementals (població i mostra; freqüència absoluta i freqüència relativa; mitjana aritmètica, mode i mediana; recorregut, desviació mitjana i desviació típica) i incorporar-los a l'expressió pròpia de manera correcta.

37. Calcular paràmetres de centralització (mode, mitjana aritmètica i mediana) i de dispersió (recorregut, desviació mitjana i desviació típica) que facilitin l'estudi d'una variable estadística i la comparació de la seva distribució en poblacions diferents.

38. Construir taules de freqüències, representar gràficament dades estadístiques i emprar programes informàtics adequats.

39. Llegir i interpretar informació estadística donada en forma de taules, gràfiques o paràmetres i treure'n conclusions.

40. Distingir els fets o les situacions aleatòries dels que no ho són i saber descriure successos en els experiments aleatoris simples.

41. Fer recompte de possibilitats mitjançant diagrames en arbre, tècniques combinatòries o altres mètodes.

42. Calcular probabilitats de successos a partir del coneixement de les principals lleis i regles que hi fan referència. Conèixer el model estadístic en què es basen les lleis de Mendel.

43. Explicar el model corpuscular de la matèria, destacant que la matèria té una constitució universal tant en els materials inerts com en els éssers vius, com també les característiques bàsiques que els diferencien.

44. Descriure les modificacions del moviment de les partícules d'un sistema d'acord amb el model corpuscular de la matèria, en relació amb el bescanvi de calor: explicar amb el model de partícules els tres estats físics de la matèria prenent com a exemple l'aigua.

45. Distingir el concepte de substància pura i mescla. Reconèixer la composició en percentatge d'una solució de solut sòlid i dissolvent líquid i comparar solucions de diferent composició quantitativa expressades en les mateixes unitats.

46. Elegir el mètode apropiat per a la separació de les fases d'un sistema heterogeni o per separar els components d'una mescla amb la finalitat de dur-lo a terme i de relacionar-lo amb les seves aplicacions industrials i domèstiques.

47. Distingir els conceptes fisicoquímics de massa i densitat. Analitzar en els canvis químics i físics la conservació de la massa i la transferència d'energia.

48. Distingir la diferència entre elements i compostos, i conèixer la simbologia química que s'utilitza per representar-los.

49. Identificar substàncies mitjançant reaccions químiques senzilles i comentar la utilització d'alguns mètodes analítics en l'alimentació, material d'origen geològic i en altres situacions conegudes; formular els òxids, halurs, sulfurs i hidrocarburs que facilitaran la comprensió d'altres continguts.

50. Descriure els conceptes de moviment, velocitat i acceleració aplicats a moviments rectilinis i assenyalar la importància d'utilitzar un sistema de referència.

51. Interpretar les forces com a resultat de la interacció entre cossos i identificar diversos tipus de forces que actuen en situacions quotidianes, l'efecte que provoquen i les aplicacions tecnològiques que se'n deriven, i explicar les interaccions entre cossos, causades per les seves masses, d'acord amb la llei de gravitació de Newton.

52. Reconèixer els canvis que provoca la transmissió d'energia en un sistema i distingir diferents formes i manifestacions de l'energia: energia potencial gravitatòria, cinètica, tèrmica, nuclear, química i lluminosa.

53. Analitzar el principi de conservació de l'energia en casos concrets i senzills i l'aprofitament de l'energia en màquines i dispositius.

54. Situar el sistema solar en l'univers. Representar esquemàticament el sistema solar per tal d'explicar alguns fenòmens relacionats amb el moviment de la Terra i de la Lluna: estacions, dia/nit, eclipsis.

55. Analitzar a grans trets la constitució del planeta Terra: atmosfera, hidrosfera i esfera sòlida, parant atenció a la litosfera i a la relació amb l'astenosfera. Relacionar l'aparició de la vida amb les característiques fisicoquímiques del nostre planeta.

56. Explicar com l'escorça terrestre es troba sotmesa a canvis continus, d'origen intern i extern, la majoria d'ells cíclics, a partir dels quals es configura el relleu.

57. Identificar i classificar, segons diferents criteris, els recursos naturals. Reconèixer els minerals i les roques més característiques, explicar la importància dels recursos geològics per a l'ésser humà i prendre consciència de la necessitat d'un desenvolupament sostenible per les limitacions dels recursos geològics.

58. Interpretar el cicle de les roques com el resultat de la dinàmica de la Terra, i relacionar la distribució dels volcans i els terratrèmols amb el moviment de les plaques litosfèriques sobre el magma.

59. Enumerar els trets fonamentals de la teoria cel·lular i esquematitzar les parts de les cèl·lules eucariota i procariota, i relacionar aquestes parts amb les diferents estratègies de vida dels grans grups d'éssers vius.

60. Relacionar la distribució dels éssers vius amb el clima i el sòl. Conèixer algunes adaptacions al medi i identificar algunes espècies típiques de la zona.

61. Classificar els éssers vius en els cinc regnes. Diferenciar els principals grups de vegetals i animals a partir dels trets generals de la seva morfologia externa. Identificar algunes de les espècies més habituals a les nostres contrades.

62. Distingir la nutrició autòtrofa de l'heteròtrofa i el seu paper dins del flux d'energia i el cicle de matèria de les xarxes tròfiques. Explicar la importància de la fotosíntesi en els ecosistemes.

63. Exemplificar els mecanismes de reproducció sexual i asexual en éssers vius.

64. Estudiar mitjançant la tècnica de dissecció l'estructura de diferents òrgans d'animals i vegetals, i analitzar l'aparició de teixits en éssers vius pluricel·lulars i la necessitat d'organització en òrgans, aparells i sistemes.

65. Conèixer els aparells i sistemes relacionats amb la nutrició humana i comprendre les transformacions dels aliments des de la seva ingestió fins a l'arribada i l'aprofitament a la cèl·lula. Explicar algunes malalties que s'hi relacionen tot promovent hàbits alimentaris i d'higiene saludables.

66. Enumerar les funcions del sistema nerviós i explicar els trets fonamentals del seu funcionament, assenyalant-ne alguns factors que l'alteren i repercuteixen en la salut valorant la conveniència d'adoptar un model de vida sa.

67. Identificar les diferències entre sexualitat i reproducció en les persones analitzant les principals característiques anatòmiques, fisiològiques i psicològiques sexuals en la dona i l'home i les bases dels mètodes de control de natalitat i de facilitació de l'embaràs.

68. Reconèixer l'estructura i la funció dels principals aparells i sistemes que formen part de l'ésser humà.

69. Valorar i conèixer els hàbits saludables tant individuals com col·lectius en relació amb l'alimentació, l'esport, els factors que alteren l'equilibri de l'organisme, com ara les drogues, i evitar el contagi de malalties, en especial les de transmissió sexual.

70. Analitzar un ecosistema representatiu de l'entorn proper, els seus components, els principals tipus d'interacció entre ells, les cadenes tròfiques més rellevants i el flux de matèria i energia que s'hi estableix, i també les possibles successions ecològiques causades per la modificació real o teòrica de diferents variables del sistema.

71. Avaluar l'impacte de l'espècie humana sobre el sòl, l'atmosfera, la hidrosfera, la vegetació i els animals, i també les seves repercussions ecològiques, per tal de prendre actituds de defensa de l'entorn, especialment en contra de la contaminació.

72. Explicar les idees bàsiques de la teoria científica sobre l'evolució de les espècies i la seva relació amb la genètica i comentar algunes adaptacions d'éssers vius al medi.

73. Participar en debats, fer exposicions verbals, escrites o visuals, resumir oralment i per escrit el contingut d'una explicació oral o escrita senzilla, fent servir sempre el lèxic propi de les ciències experimentals i tenint present la correcció en l'expressió.

74. Seleccionar criteris de classificació d'utilitat pràctica i comparar-los amb els criteris reconeguts per la comunitat científica.

75. Observar mostres, éssers vius i fenòmens a ull nu o amb instruments senzills i fer-ne una descripció o dibuix seleccionant-ne els trets més significatius.

76. Usar tècniques de recollida, preparació i conservació de mostres per a una posterior observació.

77. Adonar-se que qualsevol sistema (físicoquímic, biològic, geològic o ecològic) tendeix a l'equilibri i que una modificació de les condicions del sistema provoca un desequilibri per tendir, novament, a l'equilibri.

78. Valorar solucions històriques donades per la ciència a problemes plantejats pels humans i les solucions tecnològiques que milloren la qualitat de vida de les persones.

79. Prendre consciència de la tecnificació, de la industrialització i de la seva evolució com a resposta a les necessitats humanes, i respectar societats de nivells tecnològics diferents.

80. Relacionar les necessitats humanes actuals amb els canvis socials que les han generades.

81. Habituar-se a observar, analitzar i utilitzar l'entorn tecnològic i adquirir una actitud crítica, en especial en les solucions i els avantatges aportats per les noves tecnologies.

82. Explicar i transmetre, tant oralment com per escrit, les pròpies experiències en l'àmbit de la tecnologia.

83. Descriure les propietats i les aplicacions més importants d'alguns materials bàsics.

84. Saber interpretar la informació ressenyada en els productes comercialitzats abans de fer-ne ús.

85. Identificar i utilitzar les eines i els aparells d'acord amb la seva funció específica i segons les normes de seguretat apreses.

86. Comparar la producció artesanal i la industrial en el procés de fabricació d'un determinat material o objecte.

87. Contrastar els principals mètodes de conservació casolana i industrial d'aliments.

88. Relacionar els factors que poden permetre que les noves tecnologies millorin el procés de producció: aplicació de la

informàtica, substitució d'eines per la robòtica amb disminució de riscos i millora de l'eficàcia.

89. Identificar i descriure les diferents parts d'un motor.

90. Descriure i analitzar objectes a partir dels materials i les funcions que fan, així com els processos i el funcionament d'aparells senzills de l'entorn immediat.

91. Descriure l'origen, les propietats més rellevants i l'ús de metalls, materials de construcció, combustibles, plàstics i de les fibres naturals i sintètiques més comunes.

92. Relacionar i descriure els conceptes de màquina, mecanisme i estructures. Descriure els mecanismes més importants de les màquines i identificar-hi la transmissió de moviment i energia.

93. Utilitzar instruments i aparells de mesura. Conèixer les diferents magnituds i els símbols que les representen.

94. Identificar els símbols dels elements elèctrics i mecànics d'aparells, circuits, instal·lacions, etiquetatge, etc.

95. Confeccionar projectes senzills referits a objectes, circuits, instal·lacions o processos utilitzant esquemes, símbols i dibuixos a escala.

96. Representar i interpretar plànols i esquemes de màquines i mecanismes senzills. Dibuixar proporcionalment i a escala l'alçat, la planta i el perfil d'un objecte.

97. Calcular les mides d'un objecte senzill, tant a partir d'un dibuix a escala com amidant-lo.

98. Relacionar els conceptes de corrent elèctric continu amb els de diferència de potencial, resistència i intensitat. Conèixer les principals lleis de l'electricitat.

99. Valorar la necessitat d'utilitzar la simbologia internacional i la normalització tecnològica.

100. Seleccionar i ordenar la informació necessària que permeti solucionar un determinat problema tecnològic tant de manera numèrica com raonada.

101. Valorar les condicions i el compliment de les normes de seguretat i higiene en el treball i acostumar-se a aplicar-les de manera continuada a la feina.

102. Identificar a grans trets les característiques del mercat laboral, així com els mecanismes i les estratègies d'adaptació a les seves necessitats per tal d'obtenir millors possibilitats d'inserció o de requalificació laboral.

103. Descriure el funcionament i l'organització de fàbriques i empreses i les seccions en què estan constituïdes.

104. Comprendre el funcionament del sistema de mercat i conèixer els drets de les persones consumidores.

105. Conèixer els resultats de l'actual sistema econòmic: desigualtat en el repartiment de la renda, en l'accés als béns de consum i als serveis bàsics; empobriment progressiu de les classes populars, dels països marginats del mercat mundial, etc.

106. Valorar els principis d'igualtat, solidaritat, justícia i austeritat, enfront d'altres valors lligats a l'actual sistema econòmic: individualisme, competitivitat i consumisme.

107. Observar de manera analítica la informació científica i tecnològica en forma d'imatges com ara dibuixos, fotografies, esquemes, diagrames, models i maquetes.

108. Extreure les idees bàsiques de textos científics i tecnològics senzills o de mitjans audiovisuals i multimèdia.

109. Recollir ordenadament la informació de caire científic i tecnològic en mitjans especialitzats i manejar-la adequadament.

110. Identificar el problema que es planteja en una experiència, seguir el guió de treball i entendre el fonament científic d'aquesta, inclosa la possible necessitat d'emprar proves en blanc o de control, seleccionar amb encert els instruments de mesura i els aparells i els estris adequats a l'objectiu previst.

111. Utilitzar, anomenar i netejar adequadament el material i els instruments d'ús més freqüent en el treball de laboratori, de taller o de camp i adoptar les normes de seguretat necessàries per a la manipulació de materials, estris i equipaments.

112. Construir muntatges senzills emprant el material de laboratori adequat per realitzar experiències senzilles que palesin fenòmens físics, químics, biològics, geològics i processos tecnològics; observar l'efecte de la modificació de les variables que hi intervenen.

113. Interrogar-se davant de fenòmens i de fets per buscar-ne l'explicació científica i rebutjar explicacions supersticioses o mítiques.

114. Identificar i valorar el mètode científic com a eina per a la resolució d'un problema o per a la comprovació d'una hipòtesi.

115. Reflexionar sobre l'actitud quotidiana personal envers problemes com ara la generació de deixalles, el mal ús de l'energia i de l'aigua, la contaminació i la limitació dels recursos naturals, des de la perspectiva de voler trobar vies alternatives que puguin comportar canvis d'actituds. Prendre consciència de la necessitat del reciclatge de materials.

Àmbit de les ciències socials i de la participació

Introducció

La finalitat de l'àmbit de les ciències socials i de la participació és conèixer els principals problemes del món actual, analitzar els fenòmens que es donen al territori com a resultat de la interacció dels agents humans i naturals, copsar la causalitat múltiple dels fenòmens socials, comprendre el funcionament bàsic de les societats humanes en el present i en el passat, desenvolupar determinades competències per tal que els ciutadans i ciutadanes puguin inserir-se

i participar en els seus contextos, construir un sentit d'identitat i pertinença a partir del coneixement dels seus orígens i de la seva comunitat per tal de participar en la construcció d'un futur més just. Aquest àmbit inclou continguts que formen part del camp de coneixement de diverses disciplines (geografia, història, sociologia, antropologia, economia, etc.) que els tracten des d'òptiques i mètodes diferents, però que conflueixen en un punt de contacte, que és la persona i el seu context. És a dir, ocupa un espai físic, té uns antecedents que es perden en el temps, forma part d'una societat i participa activament en la seva construcció i regeix la seva vida personal i col·lectiva per uns esquemes de valors.

El contingut de l'àmbit ha d'estar en funció i al servei de la formació i la maduració de persones amb capacitat crítica, tot potenciant-ne capacitats, coneixements, habilitats i actituds que els siguin útils en la vida quotidiana i en la vida professional i els permetin continuar aprenent en el decurs de la seva vida. Es pretén fomentar la participació en els diferents contextos de la ciutadania i es fa incidència en el civisme, el respecte, l'educació per la pau, el medi ambient, el consum i la salut i, en general, en una educació per a la construcció d'una societat democràtica.

Per això els continguts que conformen l'àmbit són de tres tipus: procediments; fets, conceptes i sistemes; actituds, normes i valors. Cada tipus de contingut s'ha estructurat al voltant de grans blocs organitzadors que, en el cas dels continguts procedimentals, segueix la lògica de la seva utilització com a estratègia per a la construcció de coneixement; en el cas dels continguts conceptuals s'estructuren, seguint el fil conductor de la transformació i del canvi en l'espai, en el temps i en les relacions socials, i en el cas dels valors, segueix una estructura que va dels valors que se centren en la construcció de la persona de forma individual als que tenen una implicació social i col·lectiva. Des de l'àmbit es vol potenciar la construcció de valors per a una convivència democràtica i justa a través d'una interpretació ètica dels seus objectius i continguts i del tractament de gran part dels temes transversals del currículum. S'ha de remarcar la necessitat que aquesta intencionalitat arribi a les aules a partir de les unitats didàctiques i de les propostes d'activitats.

La representació i la percepció de l'àmbit de les ciències socials que té la persona adulta varia segons els aprenentatges previs, l'ambient cultural, el nivell econòmic, les relacions laboral i socials, el lloc de residència i procedència, les seves necessitats i interessos i una diversitat de factors que s'han de tenir presents i que ens obliguen a contextualitzar aquests continguts. Així, tenim un seguit d'agents i factors que, alhora que condicionants, també són elements que ajuden a fer motivadors i significatius aquests aprenentatges. La millor motivació per a les persones adultes és la vivència de l'entorn més proper o llunyà però sentit, fins i tot el més distant geogràficament, temporalment i cognitivament. En aquest sentit, no es pot oblidar el gran poder d'incidència que tenen en els aprenentatges socials els mitjans de comunicació de masses. La motivació, la determinarà sobretot la consciència de pertànyer i d'estar relacionat amb aquesta realitat i els seus interessos. Dels aspectes exposats anteriorment i d'altres característiques generals de l'ensenyament-aprenentatge de les persones adultes, se'n dedueix la importància de la metodologia en aquest àmbit. La metodologia d'un centre i de qualsevol àmbit curricular està condicionada per diferents factors, entre els que es poden destacar les finalitats educatives del centre, el context social, el pensament i l'experiència del professorat, el caràcter

interactiu i dialògic del procés d'ensenyament-aprenentatge, i l'aprenentatge com a reconstrucció i construcció de significats. Amb tots aquests elements es perfilen algunes línies metodològiques d'aquest àmbit que orienten a:

Contextualitzar els objectius i els continguts de manera que els temes es relacionin amb aspectes del món actual i del seu context.

Treballar de manera conjunta i interrelacionada els tres tipus de continguts.

Potenciar el coneixement del medi incorporant-lo com a recurs i propiciar que el procés d'ensenyament-aprenentatge incideixi en la seva millora.

Proporcionar situacions d'anàlisi i de resolució de problemes relacionats amb la vida quotidiana i amb els temes més rellevants de la societat.

Plantejar els temes des d'una perspectiva globalitzadora i interdisciplinària.

Utilitzar la premsa i els altres mitjans de comunicació.

Possibilitar la participació i la autonomia de l'alumnat en el disseny, el desenvolupament i l'avaluació del procés d'aprenentatge.

Incorporar les experiències i els coneixements personals com a recurs i font d'aprenentatge.

Proporcionar situacions que potenciïn la reflexió i la participació.

Per tant, les estratègies més adients per treballar aquest àmbit, sense que això suposi la negació de la utilitat d'altres com poden ser les de tipus expositiu, són les integrades en els mètodes interactius i/o de globalització, ja que faciliten el desenvolupament de la majoria dels principis o línies metodològiques anteriors. Algunes d'aquestes estratègies són els estudis de casos i resolucions de problemes, el treball de camp, la realització de projectes i recerques, les simulacions i dramatitzacions, la clarificació i resolució de dilemes morals, etc.

En la formació de persones adultes, els criteris generals d'avaluació de l'àmbit de les ciències socials s'enfoquen a l'avaluació basada en els objectius generals i els objectius terminals de l'àmbit, i als continguts i objectius didàctics de les diferents unitats dissenyades, així com tot el procés i intervenció didàctica del professorat. De manera més específica, s'ha d'incidir en els continguts procedimentals; en la capacitat de fer recerca, interpretació i síntesi d'informació; en expressió, exposició i argumentació; en la identificació i la diferenciació d'intencionalitat, causa i conseqüència; en la identificació de factors i l'anàlisi d'interrelacions; en la capacitat d'anàlisi de situacions; en actituds de respecte, cooperació, solidaritat i participació.

Una de les característiques d'aquest àmbit és que l'alumnat sol tenir concepcions fetes, i bastant rígides, sobre la majoria d'aquests continguts de caràcter social, la qual cosa fa que sigui rellevant conèixer les idees prèvies dels estudiants; d'altra banda, s'han de considerar els requisits necessaris per assolir els objectius i

continguts previstos inicialment. L'avaluació inicial pot servir per fer una diagnosi.

A vegades les representacions errònies o incompletes que es fa l'alumnat dels objectius o continguts que es pretenen treballar pot dificultar el seu procés d'aprenentatge. Per aquest motiu és important que el professorat informi de manera clara sobre les intencions, les activitats a realitzar i els criteris de treball i d'avaluació que es faran servir. No s'ha d'oblidar la complexitat dels aprenentatges socials, derivada del seu dinamisme, multicausalitat, distanciament en l'espai i el temps, de l'empatia, de la incidència de l'experiència i de la subjectivitat, etc., que porta a plantejar la necessitat d'identificar, autogestionar i fer servir com a recurs didàctic els errors o les conceptualitzacions de l'alumnat. Pot facilitar l'aprenentatge el fet d'establir mecanismes de participació i autoregulació de l'alumnat durant el procés, i en aquest sentit s'ha d'aconsellar que en la fase final del procés l'alumnat participi en l'avaluació amb activitats de reflexió i síntesi sobre els aprenentatges realitzats i amb activitats d'autoavaluació.

Objectius generals de l'àmbit de les ciències socials i de la participació

1. Interpretar i representar un espai determinat emprant diferents tècniques i fer una lectura correcta de diferents espais representats mitjançant diversos tipus de registre (mapes, plànols, croquis i fotografies).

2. Entendre i utilitzar diferents categories temporals: orientació (passat, present i futur), mesura (unitats temporals, temps i cronologia històrica), posicions relatives (successió i simultaneïtat) i durades (esdeveniments, períodes conjunturals i períodes estructurals).

3. Localitzar, classificar, interpretar i criticar documents o fonts orals d'informació directes i indirectes aplicant-los a l'estudi d'una determinada temàtica o a la resolució de problemes referits a l'àrea.

4. Explorar reculls d'informació estructurada (arxius, bases de dades i taules estadístiques) que puguin ser objecte d'accés i interrogació a través de mitjans tradicionals com per mitjans informàtics.

5. Sistematitzar i ordenar, mitjançant diferents tipus de registre (gràfics, estadístiques, quadres, fitxes i audiovisuals), les dades obtingudes mitjançant diferents fonts d'informació.

6. Identificar situacions de marginació i desigualtats socials en general i en particular a la Catalunya actual, tot i reflexionant sobre les seves causes i conseqüències i actuant de manera crítica, constructiva i no violenta en la seva eliminació i prevenció.

7. Identificar algunes de les causes i conseqüències que poden derivar-se d'una situació, una acció o un fet històric.

8. Entendre que l'estructura i la dinàmica de les nacions, les societats i els territoris són el resultat de processos històrics en què incideixen múltiples factors.

9. Entendre punts de vista, formes de vida i codis morals diferents dels comuns de l'àrea cultural occidental, tot relativitzant les diferències i valorant les aportacions d'altres àrees culturals i,

igualment, de situar-se en el punt de vista de persones d'altres temps o llocs.

10. Valorar els drets humans i les llibertats democràtiques com a condició necessària i irrenunciable de la humanitat, mostrant solidaritat amb els grups socials, pobles o persones privades dels seus drets.

11. Expressar-se amb un vocabulari específic i propi de l'àrea, emprant-lo amb precisió i rigor.

12. Establir models o conclusions generals senzills a partir de l'anàlisi de diferents fets o situacions particulars i valorar positivament la correcció i el respecte en tots els àmbits de relació entre persones i institucions.

13. Opinar, en el nivell adequat a la seva situació, sobre qualsevol fenomen actual o històric relacionat amb les societats i els espais que ocupen, argumentant les raons, les opinions i els punts de vista propis.

14. Participar democràticament, amb coneixement i capacitat d'anàlisi crítica, en les diferents comunitats socials i institucions democràtiques on se sent inserit, tot potenciant en el col·lectiu d'alumnes immigrants, allà on n'hi hagi, la seva integració a la societat catalana.

15. Respectar i defensar, en la mesura de les seves possibilitats, el patrimoni cultural, historicoartístic i mediambiental.

16. Valorar la bellesa del fet musical i desenvolupar la seva capacitat crítica per manifestar la pròpia opinió personal.

17. Observar l'objecte musical i obtenir i tractar informació referida al seu context, de manera participativa.

18. Apreciar el valor estètic de les obres d'art, de disseny i de comunicació visual. Entendre-les com a part del nostre patrimoni cultural.

19. Analitzar i interpretar raonadament, a partir de criteris preestablerts, formes i imatges representades de manera objectiva i subjectiva.

20. Comprendre les relacions del llenguatge visual i plàstic amb altres llenguatges, com a mitjà de transmetre i obtenir informació, i elegir l'opció adequada a diferents finalitats comunicatives.

21. Valorar positivament la correcció i el respecte en tots els àmbits de relació entre persones i institucions.

22. Relacionar i interrelacionar diferents coneixements adquirits, informacions i expectatives diverses en la interpretació de situacions, fets o esdeveniments socials actuals o històrics.

23. Interrelacionar de manera globalitzadora els diferents elements que intervenen en el món laboral: economia, salut, producció i relacions socials, i saber algunes normatives bàsiques que la regulen.

24. Desenvolupar i aplicar estratègies per aplicar o relacionar els coneixements i els aprenentatges a la recerca de noves activitats i ocupacions tant en l'àmbit cultural com en el social i el laboral.

25. Prendre iniciatives i participar activament de manera no violenta en la construcció de formes de vida més justes tant en l'àmbit personal com en el col·lectiu.

Continguts

Procediments

1. Interrogació i plantejament d'hipòtesis

1.1 Identificació de situacions i/o problemes

1.2 Debat, diàleg i argumentació.

2. Interpretació i representació de l'espai

2.1 Aplicació de tècniques d'orientació espacial (situació i orientació en l'espai).

2.2 Confecció, lectura i interpretació de plànols i mapes de diferents característiques i escales.

2.3 Anàlisi, elaboració i lectura de la representació del relleu.

2.4 Lectura i anàlisi del paisatge.

3. Anàlisi, interpretació i representació del temps

3.1 Identificació de categories temporals (ritmes, successió, simultaneïtat, continuïtat-canvi, durada).

3.2 Ús de la cronologia i codis per mesurar el temps històric. Representació gràfica del temps històric.

3.3 Identificació de relacions de causa-efecte i de causalitat històrica.

3.4 Ús de fonts, documents i testimonis històrics de caràcter primari i secundari.

3.5 Adquisició i ús del vocabulari històric.

4. Obtenció i anàlisi de la informació

4.1 Localització i classificació de fonts d'informació amb finalitats formatives i socials.

4.2 Pràctica de l'observació directa i indirecta.

4.3 Elaboració i interpretació d'enquestes, entrevistes, qüestionaris i fonts orals d'informació.

4.4 Accés per mitjans informàtics i telemàtics a fonts d'informació estructurada.

4.5 Elaboració, lectura i interpretació d'estadístiques i gràfics.

- 4.6 Interpretació de documents escrits.
  - 4.7 Interpretació de documents audiovisuals.
  - 4.8 Identificació de sensacions i sentiments.
  - 4.9 Establiment d'interrelacions.
  - 5. Comprensió, comunicació i aplicació de la informació
    - 5.1 Autoregulació.
    - 5.2 Participació activa en debats i elaboració de judicis fonamentats.
    - 5.3 Identificació de sentiments i punts de vista d'altres persones i cultures.
    - 5.4 Resolució de dilemes morals.
    - 5.5 Representacions i jocs de simulació.
    - 5.6 Elaboració de treballs monogràfics.
    - 5.7 Confecció de gràfics, murals i exposicions.
    - 5.8 Audició musical significativa per a l'anàlisi dels instruments, les formes, la cronologia, les tendències estètiques i els gèneres.
    - 5.9 Investigació d'aspectes relacionats amb l'obra musical treballada: context cultural, autor/a, gènere, forma i elements constitutius de la composició musical.
    - 5.10 Elaboració de síntesis a partir dels diferents tipus d'informació.
    - 5.11 Comunicació i exposició d'idees, conclusions i propostes.
    - 5.12 Organització de propostes de participació i acció.
  - 6. Ús del llenguatge visual i plàstic
    - 6.1 Definició dels elements que estructuraven formes i imatges.
    - 6.2 Anàlisi i interpretació de textos visuals i plàstics.
- Fets, conceptes i sistemes conceptuals
- 1. Humanitat i medi físic
    - 1.1 Representació de l'espai.
    - 1.2 Descoberta i exploració de la Terra. Situació de la Terra en el sistema solar.
    - 1.3 Els components del medi físic.
    - 1.4 Relleu, climatologia i hidrologia de la Terra.
    - 1.5 El paisatge com a resultat de complexos naturals i humans. Unitats paisatgístiques de Catalunya i Espanya.

- 1.6 Les intervencions humanes i els canvis mediambientals.
- 1.7 Vivència, experiència i percepció del territori i de la societat.
- 1.8 Elements que integren un territori i una societat.
- 1.9 Heterogeneïtat i diversitat de territoris i societats en el planeta.
- 2. Ocupació del territori: demografia, hàbitat i urbanisme
  - 2.1 Distribució de les persones en el territori.
  - 2.2 Moviments de població i factors que hi intervenen.
  - 2.3 Formes d'ocupació del territori rural i urbà.
  - 2.4 Grans àrees urbanes del món actual.
  - 2.5 Evolució de les ciutats al llarg del temps. Factors i agents que hi intervenen.
  - 2.6 Massificació i marginació social urbana i problemes que se'n deriven.
- 3. Transformació i explotació del territori: activitats econòmiques i progrés tecnocientífic
  - 3.1 Necessitats humanes i desigualtats socials.
  - 3.2 Medi ambient i desenvolupament.
  - 3.3 Les activitats primàries en l'actualitat. Obtenció i producció d'aliments.
  - 3.4 Evolució de l'agricultura al llarg del temps. Producció i alimentació al món.
  - 3.5 Energies preindustrials i problemes de l'energia en el món d'avui.
  - 3.6 Incidència del progrés tecnocientífic en la història de les societats. La ciència i la tècnica en el món d'avui.
  - 3.7 Els espais industrials en l'actualitat.
  - 3.8 Producció i consum de béns: artesanía, manufactura, indústria.
  - 3.9 Organització econòmica i món del treball.
  - 3.10 Circuits d'intercanvi i mecanismes econòmics quotidians en l'actualitat. Els mitjans de comunicació de masses.
  - 3.11 Serveis i intercanvis comercials al llarg del temps.
  - 3.12 Relacions de dependència: desenvolupament i subdesenvolupament.
- 4. L'organització de les persones i del territori: política i societat
  - 4.1 La institucionalització del poder de l'estat.
  - 4.2 L'autoritat i la seva legitimació. La sobirania.

4.3 Estats i nacions: conflictes externs i interns en el món d'avui.

4.4 Evolució de les estructures socials i polítiques al llarg del temps.

4.5 Principals fases de l'evolució històrica de les estructures socials i polítiques a Catalunya. Dels orígens nacionals al franquisme.

4.6 Poder polític i conflictivitat al llarg del temps.

4.7 Món laboral, elements, factors i normatives.

4.8 Recursos que ofereix la societat a través de les seves organitzacions i institucions.

4.9 Moviments socials no governamentals.

5. La culturització del territori: manifestacions artístiques i culturals

5.1 Poder, cultura i societat. Diversitat i identitat cultural.

5.2 El sistema educatiu; organització i relació amb el món laboral.

5.3 Discriminació i marginació.

5.4 Cultura i temps d'oci.

5.5 L'art com a comunicació i reflex de l'imaginari d'una societat.

5.6 Tendències i manifestacions artístiques de diferents civilitzacions històriques.

5.7 Estètiques, estils, gèneres, formes i instruments musicals.

5.8 La imatge i el fet artístic. Anàlisi d'obres, sobretot contemporànies i d'art català.

5.9 Creences, religions i valors morals en les societats del planeta.

5.10 Festa i cultura popular

Valors, normes i actituds

1. Valoració de les actituds i els comportaments que afavoreixen la convivència

1.1 Actitud crítica.

1.2 Actitud participativa, responsable i de col·laboració.

1.3 Acceptació de la pròpia identitat

1.4 Respecte per les persones, la seva diversitat i el seu treball.

2. Interès per sistematitzar el treball propi

2.1 Actitud favorable a l'ordre, el rigor i la sistematització del treball.

- 2.2 Preocupació per la presentació i l'execució correcta de la feina.
- 3. Valoració positiva de la convivència cívica i social
  - 3.1 Acceptació del conflicte com una conseqüència de la diversitat
  - 3.2 Acceptació dels drets i dels deures com a ciutadans.
  - 3.3 Actitud de participació en les institucions cíviqes i democràtiques.
  - 3.4 Defensa dels drets, les llibertats i el patrimoni de la comunitat.
  - 3.5 Valoració i utilització del diàleg com a eina d'anàlisi i resolució de conflictes.
  - 3.6 Valoració del treball cooperatiu.
- 4. Respecte, solidaritat i cooperació
  - 4.1 Actitud solidària i de cooperació.
  - 4.2 Respecte del medi ambient.
  - 4.3 Respecte del patrimoni del present i del passat
  - 4.4 Actitud crítica i de rebuig davant les situacions d'injustícia.
  - 4.5 Interès per la recerca i la pràctica de formes de vida més justes.
- 5. Valoració de la música com a element cultural
  - 5.1 Valoració del fet cultural dins la mateixa educació.
  - 5.2 Valoració de la música i el silenci en la vida quotidiana.
  - 5.3 Valoració de la potencialitat del llenguatge musical com a element de comunicació, coneixement i plaer.
  - 5.4 Actitud crítica i respectuosa en l'ús i el consum de la música.
- 6. Relativisme
  - 6.1 Relativització de la pròpia cultura i civilització.
  - 6.2 Valoració de les cultures foranes i les dels temps passats com a enriquiment personal i col·lectiu.
  - 6.3 Valoració dels dilemes morals del nostre temps.

Objectius terminals de l'àmbit de les ciències socials i de la participació

- 1. Manejar diferents tipus de representacions de l'espai terrestre establint comparacions i identificar damunt del globus terraquí o mapamundi la situació de diferents continents, mars i països, i les diferents línies i punts convencionals.
- 2. Utilitzar, per orientar-se, els mapes i els punts cardinals com a referència, manejant, confeccionant i interpretant diferents tipus de

plànols i mapes de gran i petita escala i corelacionant les informacions de dos o més mapes temàtics.

3. Descriure i localitzar, a partir de l'observació de la realitat, de fotografies, mapes o textos, les principals característiques del relleu, les aigües i la climatologia de la Terra, així com també de la Península i de Catalunya, tot distingint diferents tipus de paisatge segons la intensitat i el tipus d'intervenció antròpica a què hagin estat sotmesos.

4. Descriure els canvis mediambientals que poden comportar diferents tipus d'intervencions o activitats humanes, tot analitzant les respostes, els reajustaments i possibles intervencions alternatives.

5. Comportar-se respectuosament amb el medi ambient natural, rural o urbà.

6. Localitzar espacialment Catalunya en el context territorial espanyol i europeu, així com també la seva divisió territorial, entesa com a relació interactiva entre persona i territori, tot situant els territoris propers a Catalunya amb elements d'identitat comuns.

7. Situar les grans àrees de cultura i civilització del planeta, localitzant diferents nacions, nacionalitats i regions que formen el mosaic mundial.

8. Identificar i situar geogràficament els principals pobles i cultures que es desenvolupen dins el territori espanyol, explicant-ne algunes de les característiques més significatives i fent especial esment de la diversitat i les diferents manifestacions que n'hi ha dins de Catalunya.

9. Explicar una societat no europea, adoptant una actitud de respecte i interès per la manera d'actuar d'altres cosmovisions i cultures diferents a la nostra, i relativitzar els grans conceptes culturals de l'àrea de civilització occidental.

10. Descriure els mecanismes que condicionen el creixement o decreixement de la població, identificant les variables demogràfiques del món d'avui, i de manera específica el règim demogràfic de Catalunya i d'algun dels seus municipis.

11. Identificar les fases dels principals moviments migratoris, explicar-ne les causes i les conseqüències, analitzant de manera específica les onades migratòries a Catalunya.

12. Identificar diferents estructures urbanes establint les possibles relacions amb indicadors econòmics, comunicacionals i històrics i culturals i analitzar el cas d'una ciutat de Catalunya.

13. Situar les grans àrees urbanes del món, explicitant els elements que les configuren, i diferenciar la problemàtica actual i de futur de les zones dels països desenvolupats i en vies de desenvolupament.

14. Explicitar els elements que configuren les conurbacions actuals, industrials o de serveis i la seva problemàtica, fent referència a alguna megalòpoli de Catalunya i d'Espanya.

15. Descriure les principals característiques de les ciutats a l'antiguitat, l'edat mitjana, l'edat moderna i l'edat contemporània,

caracteritzant les formes de vida que hi havia i representant gràficament els períodes històrics.

16. Explicar les característiques de l'agricultura als països desenvolupats i en vies de desenvolupament, tot indicant els diferents tipus d'agricultura que s'hi practiquen i les dependències que s'estableixen entre ells, com també les causes de la fam i la desnutrició.

17. Descriure les principals característiques i problemes de l'agricultura a la Catalunya actual, com també les d'Espanya i les relacions d'ambdues amb la Unió Europea i altres mercats mundials.

18. Analitzar els trets principals de l'evolució de l'agricultura en diferents civilitzacions i diferents períodes històrics, des de la revolució neolítica fins a començament del segle XX, tot situant-los en un fris cronològic i identificant els diferents ritmes d'evolució.

19. Identificar les diferents formes d'energia emprades en el món d'avui en diferents àmbits espacials, les diferències entre estats respecte a la producció i el consum, els desequilibris i les tensions que generen entre els països desenvolupats i els subdesenvolupats, la problemàtica dels recursos energètics i les perspectives d'energies en el futur.

20. Identificar les grans etapes de la humanitat respecte del desenvolupament tècnic i científic i les seves repercussions en la vida quotidiana i en les relacions econòmiques d'un país.

21. Localitzar les grans àrees industrials del món i definir alguna de les característiques de la indústria catalana i espanyola.

22. Explicar el procés de la revolució industrial a Europa i de forma específica a Catalunya i les seves repercussions en la vida social i econòmica.

23. Definir els trets fonamentals de l'organització econòmica capitalista i les institucions bàsiques de l'economia de mercat, com també els conceptes econòmics d'ús comú en la vida quotidiana, tot identificant i analitzant alguns dels seus inconvenients i de les seves avantatges.

24. Identificar i situar en l'espai i en diferents períodes històrics els principals eixos, vies de comunicació i fluxos d'intercanvi en el món, com també de Catalunya i d'Espanya, ressaltant el paper d'aquests com a condicionants de desequilibris territorials.

25. Emprar la premsa i els mitjans de comunicació en general per obtenir informació sobre diferents temes, analitzar-la críticament i valorar la importància dels mitjans de comunicació com a transmissors i definidors de canvis en les relacions humanes i en la vida privada.

26. Distingir diferents tipus d'estats del món segons les característiques dels seus règims polítics, com també les grans àrees geoeconòmiques i el paper de les grans potències.

27. Explicar els principis i les institucions bàsiques dels règims democràtics, la participació política de la ciutadania, la funció dels partits polítics, les constitucions, tot identificant la seva presència a la Constitució espanyola i a l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

28. Respectar i aplicar els principis democràtics tot acceptant el pluralisme polític i cultural, valorant-lo com una aportació al patrimoni col·lectiu de la humanitat.

29. Respectar els drets humans fonamentals tot solidaritzant-se amb els col·lectius, els països o els grups socials víctimes de desigualtats, explotació o injustícia, i valorar negativament la discriminació per motius de sexe, ètnia, ideologia o nacionalitat.

30. Elaborar informes o participar en debats sobre temes polèmics de l'actualitat local, nacional o internacional, utilitzant amb rigor i amb esperit crític la informació dels mitjans de comunicació i manifestant, amb les opinions, actituds de tolerància, respecte cap als altres i acceptació de les opinions contràries.

31. Explicar situacions o fets històrics en els quals es posi en evidència que els ritmes de la història no són proporcionals ni en totes les facetes ni en totes les societats.

32. Identificar les causes principals que motiven una situació històrica o conflicte actual, interrelacionant-les i deduint-ne les conseqüències.

33. Manejar les divisions convencionals que s'utilitzen per dividir la història tot definint alguns trets bàsics d'ordre econòmic, social, polític i cultural que les caracteritzen, amb especial atenció al períodes històrics de Catalunya.

34. Descriure alguns dels fets més importants i algunes de les característiques principals de l'antiguitat clàssica, de l'edat mitjana i de l'edat moderna, fent referència a Catalunya en el context general.

35. Descriure els trets fonamentals de la revolució burgesa i industrial i la liquidació de l'Antic Règim dins el context europeu i espanyol, tot fent referència a les grans transformacions que ha experimentat Catalunya en els dos darrers segles.

36. Analitzar els grans canvis, tensions i conflictes mundials del segle XX, situant-los geogràficament, explicant aquells que tinguin especial rellevància per entendre la complexitat del món d'avui, i analitzant les iniciatives que hi han tingut més incidència.

37. Reconèixer els principals organismes internacionals, el seu àmbit d'actuació, la funció i alguna de les seves intervencions més significatives.

38. Identificar els problemes socials i polítics més importants de Catalunya i Espanya des de la Segona República fins a l'actualitat.

39. Identificar la diversitat de manifestacions culturals en el món d'avui a fi de constatar que hi ha societats diverses i diferents, situar espacialment la gran diversitat ètnica, lingüística, nacional i religiosa que hi ha al planeta, tot distingint els fonaments, el simbolisme i els mites de la cultura occidental.

40. Descriure els principals símbols i trets culturals de Catalunya, tot identificant els paisatges i les referències patrimonials més importants de la seva història.

41. Analitzar algun dels problemes de la humanitat d'avui provocats pel racisme i les ideologies excloents o contràries a l'entesa de les persones i dels pobles.

42. Explicar les tendències i les manifestacions artístiques de l'actualitat i de les etapes històriques anteriors com a reflex de l'imaginari individual i l'expressió col·lectiva, situant-les cronològicament i mirant d'interrelacionar el màxim nombre de variables.

43. Crear, mantenir i interrogar bases de dades senzilles amb suport informàtic per tal de constituir reculls d'informació organitzada.

44. Obtenir, tot analitzant-la i classificant-la, informació rellevant a partir de diverses fonts d'observació directa (treball de camp, enquestes, entrevistes, visites), d'observació indirecta (pel·lícules, vídeos, gravats, imatges, obres d'art, audicions musicals, etc.) i de diferent tipus (documents escrits, gràfics, registres sonors, mapes, estadístiques, bases de dades), distingint les dades i les opinions que proporcionen al voltant d'un tema.

45. Elaborar diferents tipus de gràfics, taules i quadres estadístics de fàcil accés o lectura de les informacions recollides per emmagatzemar-les, classificar-les i disposar-ne.

46. Realitzar treballs de síntesi sobre algun fet important de l'actualitat o del passat a partir d'informació diversa, mostrant interès per presentar-los amb rigor i netedat i d'acord amb la normativa preestablerta, i comunicar-los per escrit, oralment o mitjançant altres registres.

47. Identificar elements dels models ètics de vida i comportament humà en diferents preses de posició a propòsit de dilemes morals que es plantegen en el món actual.

48. Distingir alguns dels estils, les estètiques i els autors més importants de la història de la música, establir algunes relacions amb la societat que reflecteixen i situar-los cronològicament.

49. Valorar l'audició de música en directe.

50. Identificar algunes de les conseqüències personals i socials que poden tenir diferents comportaments individuals i col·lectius relacionats amb el consum, la salut i el medi ambient.

51. Conèixer algunes de les legislacions i normatives que ens defensen com a treballadors i ciutadans i les organitzacions que ens poden informar.

52. Conèixer l'organització política i administrativa de l'administració local, així com els mecanismes d'informació i participació ciutadana.

53. Conèixer els trets bàsics de l'estructura del sistema educatiu.

54. Conèixer el funcionament d'aparells i recursos tecnològics que faciliten el desenvolupament de la vida quotidiana.

55. Identificar i diferenciar els recursos que ofereix la societat per tal de fer front i solucionar problemes personals, familiars o

col·lectius (problemes laborals, de salut, habitatge, maltractament, consum, etc.)

Es pren com a llengua estrangera l'anglès, tot i que es preveu la possibilitat d'incorporar el francès en desplegaments curriculars posteriors.

(02.204.035)